

John L. Viescas, Douglas J. Steele, Ben G. Clothier

Mistrzowski SQL

61 technik
pisania wydajnego kodu SQL

Helion

Tytuł oryginału: Effective SQL: 61 Specific Ways to Write Better SQL

Tłumaczenie: Jakub Hubisz

ISBN: 978-83-283-3563-9

Projekt okładki: Studio Gravite / Olsztyn
Obarek, Pokoński, Pazdrijowski, Zaprucki

Authorized translation from the English language edition, entitled: EFFECTIVE SQL: 61 SPECIFIC WAYS TO WRITE BETTER SQL; ISBN 0134578899; by John L. Viescas; and by Douglas J. Steele; and by Ben G. Clothier; published by Pearson Education, Inc, publishing as Addison-Wesley Professional.
Copyright © 2017 by Pearson Education, Inc.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from Pearson Education, Inc.

Polish language edition published by HELION S.A. Copyright © 2017.

Some of the examples used in this book originally appeared in SQL Queries for Mere Mortals®: A Hands-On Guide to Data Manipulation in SQL, Third Edition (Addison-Wesley, 2014). These examples appear with permission from the authors and Pearson Education Inc.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Wydawnictwo HELION dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC.

Wydawnictwo HELION
ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE
tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
WWW: <http://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

<http://helion.pl/user/opinie/missql>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Printed in Poland.

- [Kup książkę](#)
- [Poleć książkę](#)
- [Oceń książkę](#)

- [Księgarnia internetowa](#)
- [Lubię to! » Nasza społeczność](#)

Spis treści

Przedmowa	11
Podziękowania	13
O autorach	15
O korektorach merytorycznych	17
Wprowadzenie	19
Krótka historia SQL	19
Bazy danych, które wzięliśmy pod uwagę	23
Przykładowe bazy	24
Gdzie znaleźć przykłady	24
Podsumowanie rozdziałów	25
Rozdział 1: Projektowanie modelu danych	27
Zagadnienie 1: Sprawdzenie, czy wszystkie tabele posiadają klucz główny	27
Zagadnienie 2: Eliminacja nadmiarowego przechowywania danych	31
Zagadnienie 3: Pozbywanie się powtarzających się grup	34
Zagadnienie 4: Przechowywanie jednej właściwości w kolumnie	37
Zagadnienie 5: Dlaczego przechowywanie danych wliczeniowych zazwyczaj nie jest dobrym pomysłem	40
Zagadnienie 6: Definiowanie kluczy obcych do ochrony integralności referencyjnej ...	44
Zagadnienie 7: Upewnij się, że relacje między tabelami mają sens	48
Zagadnienie 8: Gdy 3NF to za mało, normalizuj dalej	51
Zagadnienie 9: Wykorzystanie denormalizacji w magazynach danych	57
Rozdział 2: Programowalność i projektowanie indeksów	61
Zagadnienie 10: Podczas tworzenia indeksów weź pod uwagę wartości NULL	62
Zagadnienie 11: Rozważne tworzenie indeksów w celu minimalizacji skanowania indeksów i tabel	66
Zagadnienie 12: Wykorzystanie indeksów nie tylko do filtrowania	70
Zagadnienie 13: Nie przesadz z wyzwalaczami	74

Zagadnienie 14: Rozważ użycie indeksu filtrowanego do wykluczenia lub zawarcia podzbioru danych	78
Zagadnienie 15: Wykorzystanie deklaratywnych więzów integralności zamiast sprawdzeń programistycznych	81
Zagadnienie 16: Rozpoznanie, z jakiego dialektu SQL korzysta Twój produkt, i wykorzystanie tej informacji	83
Zagadnienie 17: Kiedy wykorzystywać wartości wyliczane w indeksach	86
Rozdział 3: Gdy nie możesz zmienić projektu	91
Zagadnienie 18: Wykorzystanie widoków do uproszczenia tego, czego nie możesz zmienić	91
Zagadnienie 19: Wykorzystanie ETL do zmiany danych nierelacyjnych w informacje ...	97
Zagadnienie 20: Tworzenie tabel z podsumowaniem i ich utrzymywanie	101
Zagadnienie 21: Wykorzystanie zapytania UNION do przedstawienia nieznormalizowanych danych	104
Rozdział 4: Filtrowanie i wyszukiwanie danych	111
Zagadnienie 22: Algebra relacyjna i jej wykorzystanie w SQL	111
Zagadnienie 23: Odszukiwanie rekordów niepasujących lub brakujących	117
Zagadnienie 24: Kiedy do rozwiązania problemu wykorzystać klauzulę CASE	120
Zagadnienie 25: Znane techniki rozwiązywania problemów z wieloma kryteriami	124
Zagadnienie 26: Dzielenie danych, gdy konieczne jest idealne dopasowanie	129
Zagadnienie 27: Poprawne filtrowanie zakresu dat dla kolumny zawierającej datę i czas	132
Zagadnienie 28: Pisanie zapytań w taki sposób, aby system na pewno wykorzystał indeksy	136
Zagadnienie 29: Poprawne filtrowanie „prawej” strony „lewego” złączenia	140
Rozdział 5: Agregacje	143
Zagadnienie 30: Jak działa GROUP BY	143
Zagadnienie 31: Rozmiar klauzuli GROUP BY	150
Zagadnienie 32: Wykorzystanie GROUP BY/HAVING do rozwiązywania skomplikowanych problemów	152
Zagadnienie 33: Odszukiwanie wartości maksymalnych i minimalnych bez wykorzystania GROUP BY	157
Zagadnienie 34: Unikanie błędnego wyniku funkcji COUNT() podczas korzystania z OUTER JOIN	162
Zagadnienie 35: Uwzględnienie rekordów z wartością zerową podczas sprawdzania HAVING COUNT(x) < jakaś liczba	165
Zagadnienie 36: Wykorzystanie DISTINCT do zliczania unikalnych wartości	168
Zagadnienie 37: Jak korzystać z funkcji okna	171
Zagadnienie 38: Tworzenie numerów wierszy i rankingu rekordów na podstawie innych rekordów	174
Zagadnienie 39: Tworzenie ruchomej agregacji	176

Rozdział 6: Podzapytania	183
Zagadnienie 40: Gdzie można wykorzystać podzapytania	183
Zagadnienie 41: Różnica pomiędzy podzapytaniem skorelowanym i nieskorelowanym	188
Zagadnienie 42: Wykorzystanie wspólnych wyrażeń tabelarycznych zamiast podzapytań	193
Zagadnienie 43: Tworzenie bardziej wydajnych zapytań z wykorzystaniem złączeń zamiast podzapytań	199
Rozdział 7: Pobieranie i analizowanie metadanych	203
Zagadnienie 44: Jak korzystać z analizatora zapytań swojego systemu	203
Zagadnienie 45: Pobieranie metadanych o Twojej bazie	213
Zagadnienie 46: Jak działa plan zapytania	218
Rozdział 8: Iloczyny kartezyjskie	227
Zagadnienie 47: Utworzenie kombinacji rekordów pomiędzy dwiema tabelami i oznaczenie tych rekordów z drugiej tabeli, które niebezpośrednio odnoszą się do pierwszej	227
Zagadnienie 48: Ustalanie rankingu rekordów na podstawie równych kwantyli	230
Zagadnienie 49: Łączenie w pary rekordów tabeli ze wszystkimi innymi rekordami	235
Zagadnienie 50: Wyświetlanie kategorii i liczby rekordów preferowanych	239
Rozdział 9: Tabele kalkulacyjne	245
Zagadnienie 51: Wykorzystanie tabeli kalkulacyjnej do generowania rekordów z wartością NULL na podstawie parametru	245
Zagadnienie 52: Sekwencjonowanie za pomocą tabel kalkulacyjnych i funkcji okna	249
Zagadnienie 53: Generowanie wielu rekordów na podstawie zakresów wartości w tabelach kalkulacyjnych	254
Zagadnienie 54: Konwertowanie wartości w jednej tabeli na podstawie zakresu wartości w tabeli kalkulacyjnej	258
Zagadnienie 55: Wykorzystanie tabeli z datami do uproszczenia obliczeń na datach	264
Zagadnienie 56: Tworzenie tabeli kalendarza spotkań z datami zdefiniowanymi w zakresie	270
Zagadnienie 57: Obracanie tabeli z wykorzystaniem tabeli kalkulacyjnej	272
Rozdział 10: Modelowanie danych hierarchicznych	279
Zagadnienie 58: Wykorzystanie modelu listy graniczenia jako punktu startu	280
Zagadnienie 59: Wykorzystanie zagnieżdżonych zbiorów do wydajnego wyszukiwania przy sporadycznych aktualizacjach	282
Zagadnienie 60: Wykorzystanie zmateriaлизованej ścieżki, prostej w przygotowaniu i dającej ograniczone możliwości przeszukiwania	285
Zagadnienie 61: Wykorzystanie domknięcia podległości dla zaawansowanego wyszukiwania	287

Dodatek A: Typy, operatory i funkcje dla dat i czasu	293
IBM DB2	293
Microsoft Access	297
Microsoft SQL Server	299
MySQL	302
Oracle	307
PostgreSQL	309
Skorowidz	311

1

Projektowanie modelu danych

„Nie zrobisz jedwabnej sakiewki z ucha maciory”. Ten cytat, przypisywany żyjącemu w XVI w. angielskiemu satyrykowi Stephenowi Gossonowi, zdecydowanie ma przełożenie na bazy danych. Nie możesz pisać efektywnych zapytań SQL, pracując ze złym modelem danych. Gdy Twój model danych nie jest poprawnie znormalizowany i nie ma zdefiniowanych relacji, wyciąganie danych przy wykorzystaniu języka SQL będzie trudne lub nawet niemożliwe. W tym rozdziale omówimy podstawy dobrego projektu relacyjnego. Jeżeli Twoja baza łamie którąś z podanych tutaj zasad, musisz znaleźć problem i go rozwiązać.

Jeżeli to nie Ty kontrolujesz projekt, dowiesz się przynajmniej, co powoduje problemy, a to pozwoli Ci przedstawić potencjalne usprawnienia osobom odpowiedzialnym za projekt. Możesz wykorzystać informacje z tego rozdziału do wyjaśnienia, dlaczego trudne lub wręcz niemożliwe jest napisanie jakiegoś zapytania, o które zostałeś poproszony. Jeżeli nie możesz naprawić projektu bazy, np. ze względu na brak uprawnień lub dlatego, że baza należy do kogoś innego, zapoznaj się z rozdziałem 3. „Gdy nie możesz zmienić projektu”, który przedstawia kilka technik SQL pozwalających obejść niektóre problemy.

Nie jesteśmy w stanie omówić wszystkich niuansów projektowania baz danych, przedstawiamy jedynie podstawy. Jeżeli chcesz dokładniej zgłębić temat tworzenia relacyjnych baz danych, zapoznaj się z dobrą książką na ten temat, np. *Projektowanie baz danych dla każdego. Przewodnik krok po kroku* Michaela J. Hernandez (Helion, 2014).

Zagadnienie 1: Sprawdzenie, czy wszystkie tabele posiadają klucz główny

Ponieważ przestrzeganie modelu relacyjnego wymaga, aby Twój system bazodanowy był w stanie odróżnić pojedynczy rekord od wszystkich innych, każda z tabel powinna mieć kolumnę lub zestaw kolumn zdefiniowany jako klucz główny. Zawartość klucza głównego musi być unikalna dla każdego rekordu i nie może mieć wartości null (spójrz na zagadnienie 10, „Podczas

tworzenia indeksów weź pod uwagę wartości NULL”). Bez klucza głównego nie ma możliwości zapewnienia, że podczas filtrowania znajdziesz dokładnie zero lub jeden z rekordów. Problemem jest jednak to, że utworzenie tabeli bez klucza głównego jest możliwe. Co więcej, samo posiadanie kolumn nieprzyjmujących wartości null i unikalnych w ramach tabeli nie oznacza jeszcze, że baza będzie w stanie wykorzystać kolumny efektywnie. Musisz jawnie wskazać klucz główny. Bez zdefiniowanego klucza głównego zazwyczaj niemożliwe (lub niewskazane) jest również modelowanie relacji między tabelami.

Gdy w tabeli brakuje klucza głównego, występować może wiele rodzajów problemów, w tym powtarzające się i niespójne dane, wolno działające zapytania i niedokładne informacje w raportach. Rozważmy przykład tabeli zawierającej zamówienia (Orders), przedstawionej na rysunku 1.1.

Orders	
Customer	▼
John A. Smith	
Smith, John A.	
John Smith	
John A Smith	
Smith, John	

Rysunek 1.1. Przykład niespójnych danych

Z punktu widzenia komputera wszystkie wartości na rysunku 1.1 są unikalne, ale może być tak, że wszystkie reprezentują tę samą osobę — z pewnością rekordy 1, 2 i 4 są takie same (wariacje nazwiska John A. Smith). Wprawdzie komputery przetwarzają dane znacznie szybciej niż ludzki umysł, ale bez specjalistycznych programów nie są zbyt dobre w określaniu, kiedy dane powinny być uznawane za takie same. Tak więc, jeżeli nawet kolumnę Customer (klient) oznaczymy jako klucz główny tabeli, nie oznacza to, że jest to dobry wybór, ponieważ nie gwarantuje wystarczającej unikalności.

Jak zatem określić dobrego kandydata na klucz główny? Kolumna lub kolumny powinny posiadać następujące cechy:

- Muszą przechowywać unikalne wartości.
- Nie mogą przyjmować wartości null.
- Powinny być stabilne, to znaczy nigdy nie może wystąpić konieczność aktualizacji wartości.
- Powinny być możliwie proste (np. wykorzystana powinna być liczba całkowita zamiast zmiennoprzecinkowej, preferowana jest jedna kolumna zamiast wielu itp.).

Powszechna metoda osiągnięcia powyższych atrybutów to wykorzystanie jako klucza głównego sztucznie generowanych danych numerycznych, które nie znaczą. W zależności od wykorzystywanego systemu zarządzania danymi

(RSZBD) taki mechanizm jest różnie nazywany, np. IDENTITY w IBM DB2, Microsoft SQL Server i Oracle 12c, AutoNumber w Microsoft Access, AUTO_INCREMENT w MySQL i serial w PostgreSQL. We wcześniejszych wersjach Oracle'a do osiągnięcia podobnego wyniku konieczne było wykorzystanie obiektu sekwencji (Sequence), ale był to osobny obiekt, a nie atrybut kolumny. DB2, SQL Server i PostgreSQL również wspierają obiekt Sequence.

Integralność referencyjna **RI** (ang. *referential integrity*) to bardzo ważna koncepcja w bazach relacyjnych. Wspieranie integralności referencyjnej oznacza, że w przypadku klucza obcego nieakceptującego wartości null dla każdego rekordu z tabeli podrzędnej musi istnieć rekord w tabeli nadrzędnej.

W dobrze zaprojektowanej tabeli zamówień informacje o kliencie zapisane by były w postaci klucza obcego do tabeli klientów (Customers) wskazującego na klucz główny tej tabeli. Jeżeli faktycznie istnieje wielu klientów o nazwisku John Smith, każdy z tych klientów będzie posiadał swój własny unikalny klucz.

Aby zapewnić integralność referencyjną pomiędzy tabelami, wszelkie zmiany wartości klucza głównego muszą być kaskadowo rozpropagowane we wszystkich tabelach, które się do niego odwołują. W trakcie takich kaskadowych aktualizacji na tabelach odwołujących się zakładane są blokady, które mogą prowadzić do problemów w bazach wymagających równoległego dostępu wielu użytkowników. Rozważmy przykład z rysunku 1.2 przedstawiającego tabelę klientów (Customers) z bazy Northwind będącej częścią pakietu Microsoft Access 2003.

	CustomerID	CompanyName	ContactName	ContactTitle
1	ALFKI	Alfreds Futterkiste	Maria Anders	Sales Representative
2	ANATR	Ana Trujillo Emparedados y helados	Ana Trujillo	Owner
3	ANTON	Antonio Moreno Taquería	Antonio Moreno	Owner
4	AROUT	Around the Horn	Thomas Hardy	Sales Representative
5	BERGS	Berglunds snabbköp	Christina Berglund	Order Administrator
6	BLAUS	Blauer See Delikatessen	Hanna Moos	Sales Representative

Rysunek 1.2. Przykładowe dane z tabeli Customers

W tym przykładzie zakładamy, że regułą biznesową jest, aby tekstowy klucz główny, CustomerId, był powiązany z nazwą firmy. Gdyby któraś z firm zmieniła nazwę, identyfikator klienta również zostałby zmieniony. Wymagałoby to wprowadzenia kaskadowych zmian w powiązanych tabelach. Jeżeli wykorzystujesz nieznaczący klucz, unikasz konieczności aktualizowania jego wartości, a na potrzeby wyświetlania w osobnej kolumnie możesz przechowywać identyfikator generowany na podstawie nazwy.

Częstym argumentem za tekstowymi kluczami głównymi jest to, że zapobiegają one wstawianiu zduplikowanych wartości. Na przykład gdyby kolumna CompanyName (nazwa firmy) została ustawiona jako klucz główny, nie moglibyśmy wprowadzić dwóch takich samych nazw. Utworzenie unikalnego indeksu na kolumnie

CompanyName tabeli Customers jest proste i również zapewnia unikalność danych w kolumnie. Integralność jest zapewniona i nadal można korzystać z wygenerowanej wartości numerycznej jako klucza głównego. Wykorzystując wskazówki z zagadnienia 2, „Eliminacja nadmiarowego przechowywania danych” i zagadnienia 4, „Przechowywanie jednej właściwości w kolumnie”, unikniesz problemu, który przedstawiliśmy na rysunku 1.1. Z drugiej strony prawdą jest, że wykorzystanie tekstowych kluczy głównych często pozwala uprościć zapytania SQL dzięki uniknięciu złączeń w celu pobrania wartości powiązanych z kluczem numerycznym (CompanyName w przykładzie z rysunku 1.2).

W środowisku profesjonalistów baz danych prowadzono wiele dyskusji związanych z tym, który klucz jest bardziej przydatny: czy numeryczny, czy tekstowy. Nie chcemy zajmować strony w tym sporze: najważniejsze jest zastosowanie we wszystkich tabelach unikalnego identyfikatora, który może być wykorzystany jako klucz główny.

Nie radzimy również korzystać ze złożonych kluczy głównych, ponieważ z dwóch powodów są mniej wydajne:

1. Gdy definiujesz klucz główny, większość baz danych wspiera definicję za pomocą unikalnego indeksu. Unikalny indeks na więcej niż jednej kolumnie to więcej pracy dla systemu zarządzania bazą danych.
2. Wykonywanie złączenia na kluczu głównym jest dość powszechne, ale robienie tego na większej liczbie kolumn jest bardziej skomplikowane i wolniejsze.

W niektórych przypadkach wykorzystanie kilku kolumn jako klucza głównego może mieć jednak swoje uzasadnienie. Rozważmy tabelę łączącą produkty i producentów, która składa się z kolumn VendorID (identyfikator producenta) i ProductID (identyfikator produktu) jako klucza głównego. Tabela może zawierać inne kolumny, np. identyfikator, informacje o tym, czy producent jest głównym czy alternatywnym dostawcą produktu, albo cenę, jakiej producent żąda za produkt.

Mógłbyś utworzyć dodatkowo generowaną kolumnę z liczbami, która pełniłaby rolę sztucznego klucza głównego, ale jako klucz główny możesz również wykorzystać kombinację kolumn VendorID i ProductID. Złączenia z tą tabelą będą zawsze wykonywane za pomocą pojedynczych kolumn, dlatego zdefiniowanie klucza złożonego może być wydajniejsze niż wykorzystanie dodatkowej kolumny z kluczem. Powinieneś zdefiniować kolumny jako klucz złożony, a z dodatkowej kolumny zrezygnować. W zagadnieniu 8, „Gdy 3NF to za mało, normalizuj dalej”, znajdziesz analizę przykładu, w którym požądane mogą być złożone klucze główne.

Do zapamiętania

- Wszystkie tabele powinny posiadać kolumnę (lub zestaw kolumn) zaprojektowaną jako klucz główny.

- Jeżeli martwisz się zduplikowanymi wartościami w kolumnie nie będącej częścią klucza, możesz zdefiniować indeks unikalny na kolumnie, co zapewni integralność.
- Wykorzystuj jak najprostsze klucze zawierające wartości, których nie trzeba aktualizować.

Zagadnienie 2: Eliminacja nadmiarowego przechowywania danych

Nadmiarowo przechowywane dane powodują wiele problemów, np. niespójność danych, anomalie podczas wykonywania operacji wstawiania, aktualizacji i usuwania, a także marnotrawienie miejsca na dysku. Normalizacja to proces dzielenia informacji tematycznie w celu uniknięcia przechowywania duplikatów danych. Zwróć uwagę, że pisząc „nadmiarowe”, nie mamy na myśli oczywistej duplikacji danych klucza głównego jako klucza obcego w innej tabeli. Taka nadmiarowość jest konieczna do zachowania połączenia między tabelami. Bardziej interesuje nas sytuacja, w której użytkownik wprowadza te same dane więcej niż jeden raz.

Ze względu na ograniczone miejsce nie możemy się zbyt głęboko zagłębiać w kwestię normalizacji baz danych, jednak bardzo ważne jest, aby ludzie pracujący z bazami danych dokładnie rozumieli ten temat. Jest tu wiele doskonałych źródeł informacji.

Jednym z celów normalizacji jest zminimalizowanie konieczności powtarzania tych samych danych zarówno w obrębie tej samej tabeli, jak i we wszystkich tabelach w bazie danych. Kilka przykładów nadmiarowości danych obrazuje baza sprzedaży na rysunku 1.3.

CustomerSales						
SalesID	CustFirstName	CustLastName	Address	City	Phone	
1	Amy	Bacock	111 Dover Lane	Chicago	312-222-1111	...
2	Tom	Frank	7453 NE 20th St.	Bellevue	425-888-9999	...
3	Debra	Smith	3223 SE 12th Pl.	Seattle	206-333-4444	...
4	Barney	Killjoy	4655 Rainier Ave.	Auburn	253-111-2222	...
5	Homer	Tyler	1287 Grady Way	Renton	425-777-8888	...
6	Tom	Frank	7435 NE 20th St.	Bellevue	425-888-9999	...

	PurchaseDate	ModelYear	Model	SalesPerson
...	2/14/2016	2016	Mercedes R231	Mariam Castro
...	3/15/2016	2016	Land Rover	Donald Ash
...	1/20/2016	2016	Toyota Camry	Bill Baker
...	12/22/2015	2016	Subaru Outback	Bill Baker
...	11/10/2015	2016	Ford Mustang GT Convertible	Mariam Castro
...	5/25/2015	2015	Cadillac CT6 Sedan	Jessica Robin

Rysunek 1.3. Przykład nadmiarowego przechowywania danych w jednej tabeli

Przykładem niespójnych danych jest adres klienta Toma Franka. W drugim rekordzie wartość numeryczna jego adresu to 7453, natomiast w szóstym 7435. Podobna niespójność może występować we wszystkich kolumnach.

Anomalia wstawiania może występować wtedy, gdy na przykład nie można wprowadzić informacji dla modelu samochodu, dopóki nie wystąpi jego sprzedaż, którą wprowadza się wraz z danymi klienta. Projekt wymaga również powtarzania większości danych w momencie zakupu przez klienta nowego samochodu. Te dodatkowo wprowadzane dane powodują marnotrawienie miejsca na dysku, pamięci, zasobów sieciowych, a nawet czasu użytkownika, który wprowadza te dane. Co więcej, ponowne wpisywanie danych znacząco zwiększa ryzyko błędów, takich jak zamiana miejscami numerów w adresie klienta, co obrazuje rysunek 1.3.

Może występować również anomalia aktualizacji. Jeśli na przykład sprzedawca zmienia swój stan cywilny, a w konsekwencji nazwisko, konieczna jest aktualizacja wszystkich rekordów, w których występuje nazwisko tej osoby. Może to być problematyczne, gdy masz do czynienia z dużą liczbą rekordów w bazie, z której wspólnie korzysta wielu użytkowników. Dodatkowo taka aktualizacja będzie wykonana poprawnie tylko wtedy, gdy wszystkie wystąpienia nazwiska są napisane dokładnie w ten sam sposób (dane są spójne) i gdy nie ma dwóch osób o tym samym nazwisku.

Występuje również anomalia usuwania, ponieważ możesz wtedy stracić dane, których nie chciałeś usuwać z bazy.

Dane sprzedażowe przedstawione na rysunku 1.3 mogą być logicznie podzielone na cztery tabele:

1. Customers — tabela z klientami (nazwa, adres itd.)
2. Employees — tabela z pracownikami (nazwa sprzedawcy, data zatrudnienia itd.)
3. AutomobileModels — tabela z modelami samochodów (rok modelowy, model itd.)
4. SalesTransactions — tabela z transakcjami sprzedaży

Taki projekt pozwala wprowadzać dane klientów, pracowników i modeli samochodów tylko raz do tabel dla nich przeznaczonych. Wszystkie tabele zawierają unikalny identyfikator, który może zostać ustawiony jako klucz główny. Tabela SalesTransactions wykorzystuje klucze obce do przechowywania szczegółów każdej transakcji. Zobacz rysunek 1.4.

Uważny czytelnik mógł zauważyć, że w tym procesie został wyeliminowany jeden zduplikowany rekord klienta. Wymagało to określenia, który rekord adresu jest poprawny dla klienta Tom Frank.

Możemy utworzyć relacje (określane również jako więzy integralności klucza głównego), łącząc klucz główny z trzech tabel nadrzędnych (Customers, AutomobileModels i Employees) i klucze obce z tabeli SalesTransactions (patrz rysunek 1.5). Stworzyliśmy przykład na podstawie rysunku, korzystając z edytora relacji zawartego w Microsoft Access. Każda baza relacyjna posiada inny sposób na reprezentowanie relacji pomiędzy tabelami.

Customers					
CustomerID	CustFirstName	CustLastName	Address	City	Phone
1	Amy	Bacock	111 Dover Lane	Chicago	312-222-1111
2	Tom	Frank	7453 NE 20th St.	Bellevue	425-888-9999
3	Debra	Smith	3223 SE 12th Pl.	Seattle	206-333-4444
4	Barney	Killjoy	4655 Rainier Ave.	Auburn	253-111-2222
5	Homer	Tyler	1287 Grady Way	Renton	425-777-8888

Employees	
EmployeeID	SalesPerson
1	Mariam Castro
2	Donald Ash
3	Bill Baker
4	Jessica Robin

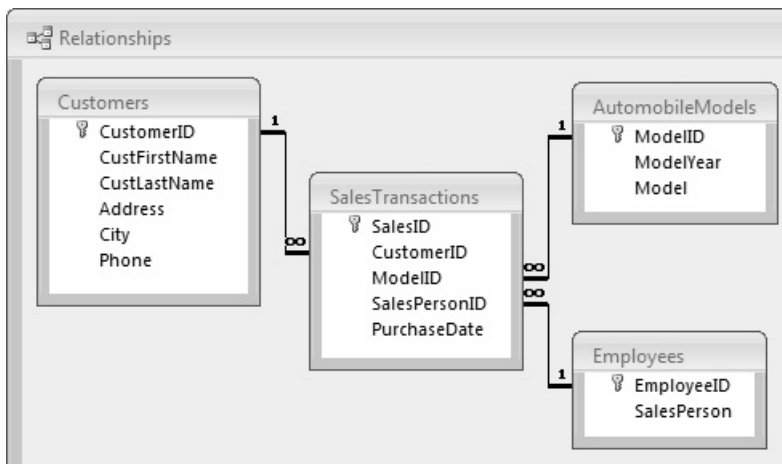

AutomobileModels		
ModelID	ModelYear	Model
1	2016	Mercedes R231
2	2016	Land Rover
3	2016	Toyota Camry
4	2016	Subaru Outback
5	2016	Ford Mustang GT Convertible
6	2015	Cadillac CT6 Sedan

SalesTransactions					
SalesID	CustomerID	ModelID	SalesPersonID	PurchaseDate	
1	1	1	1	2/14/2016	
2	2	2	2	3/15/2016	
3	3	3	3	1/20/2016	
4	4	4	3	12/22/2015	
5	5	5	1	11/10/2015	
6	2	6	4	5/25/2015	

Rysunek 1.4. Przykład dzielenia danych na tabele zgodnie z tematyką

Rysunek 1.5. Relacje pomiędzy czterema tabelami, utworzone przez połączenie kluczy głównych i kluczy obcych

Możesz łatwo odtworzyć przedstawione na rysunku 1.3 oryginalne dane, konstruując tabelę wirtualną (zapytanie) zgodnie z listingiem 1.1 i unikając jednocześnie problemów związanych z przechowywaniem nadmiarowych danych. (Tworzenie tabeli wirtualnej to doskonały przykład wykorzystania wspólnych wyrażeń tabelarycznych, które omówione zostały w zagadnieniu 42, „Wykorzystanie wspólnych wyrażeń tabelarycznych zamiast podzapytań”).

Listing 1.1. *Zapytanie SQL zwracające oryginalne dane*

```
SELECT st.SalesID, c.CustFirstName, c.CustLastName, c.Address, c.City, c.Phone,
↪st.PurchaseDate, m.ModelYear, m.Model, e.SalesPerson
FROM SalesTransactions st
    INNER JOIN Customers c
        ON c.CustomerID = st.CustomerID
    INNER JOIN Employees e
        ON e.EmployeeID = st.SalesPersonID
    INNER JOIN AutomobileModels m
        ON m.ModelID = st.ModelID;
```

Do zapamiętania

- Celem normalizacji baz danych jest eliminacja nadmiarowych danych i minimalizacja wykorzystania zasobów wykorzystywanych podczas przetwarzania danych.
- Poprzez usunięcie nadmiarowych danych eliminujesz anomalie wstawiania, aktualizacji i usuwania.
- Poprzez eliminację nadmiarowych danych minimalizujesz występowanie niespójnych danych.

Odniesienia

Jeżeli chcesz dowiedzieć się więcej na temat poprawnych sposobów projektowania baz relacyjnych, skorzystaj z zamieszczonych poniżej dobrych źródeł wiedzy; pierwsze z nich jest przystępne dla początkujących i może być dobre na początek:

- Michael J. Hernandez, *Projektowanie baz danych dla każdego. Przewodnik krok po kroku*, Helion, 2014.
- Candace C. Fleming i Barbara von Halle, *Handbook of Relational Database Design*, Addison-Wesley, 1989.

Zagadnienie 3: Pozbywanie się powtarzających się grup

Często się zdarza, że arkusze kalkulacyjne zawierają powtarzające się grupy podobnych danych. Pracownicy pracujący z tymi danymi importują je do nowej bazy danych, nie biorąc w ogóle pod uwagę normalizacji. Przykład powtarzających się grup danych przedstawiony został na rysunku 1.6, gdzie numer rysunku (DrawingNumber) został powiązany z pięcioma poprzednikami (Predecessor). Tabela posiada relację „jeden do wielu” pomiędzy numerami rysunków i wartościami poprzedników.

ID	DrawingNumber	Predecessor_1	Predecessor_2	Predecessor_3	Predecessor_4	Predecessor_5
1	LO542B2130	LS01847409	LS02390811	LS02390813	LS02390817	LS02390819
2	LO426C2133	LS02388410	LS02495236	LS02485238	LS02495241	LS02640008
3	LO329W2843-1	LS02388418	LS02640036	LS02388418		
4	LO873W1842-1	LS02388419	LS02741454	LS02741456	LS02769388	
5	LO690W1906-1	LS02742130				
6	LO217W1855-1	LS02388421	LS02769390			

Rysunek 1.6. Powtarzające się grupy danych w jednej tabeli

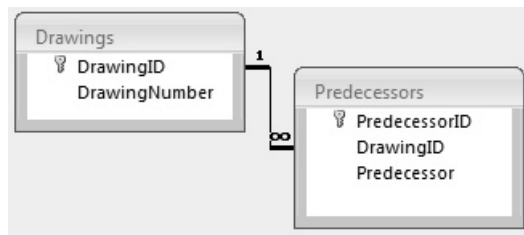
Przykład na rysunku 1.6 przedstawia pojedynczy atrybut, Predecessor, jako powtarzającą się grupę. Mamy też powtarzającą się wartość dla tego atrybutu, czyli dla ID=3, co nie jest zamierzone. Innym przykładem mogłyby być kolumny nazwane Styczeń, Luty, Marzec itd. Jednak powtarzające się grupy nie są ograniczone do pojedynczych atrybutów. Jeżeli na przykład zobaczysz kolumny takie jak Ilosc1, Opis1, Cena1, Ilosc2, Opis2, Cena2, ..., IloscN, OpisN, CenaN, możesz uznać je za wzorzec powtarzającej się grupy.

Powtarzające się grupy powodują problemy przy pisaniu zapytań i tworzeniu raportów grupujących po atrybutach. Jeśli do przykładu z rysunku 1.6 chciałbyś dodać wartości poprzedników (Predecessor) lub obniżyć liczbę dostępnych poprzedników, aktualny projekt wymagałby dodawania lub usuwania kolumn. Musiałbyś również zmodyfikować wszystkie zapytania (widoki), formularze i raporty zależne od danych w tej kolumnie. Należy zawsze pamiętać o ważnej zasadzie:

Kolumny są kosztowne.

Rekordy są tanie.

Powinieneś uważać zawsze, gdy projekt bazy wymaga dodawania lub usuwania kolumn, aby sprostać późniejszym wymaganiom danych. Dużo lepszym rozwiązaniem jest projekt pozwalający dodawać i usuwać wiersze. W tym przykładzie utworzymy tabelę Predecessors (poprzednicy) korzystającą z identyfikatora jako klucza obcego. Dla przejrzystości zmienimy również nazwę istniejącej kolumny ID na DrawingID, zgodnie z rysunkiem 1.7.

Rysunek 1.7. Znormalizowany projekt uwzględniający relację „jeden do wielu”

Podczas pracy z powtarzającymi się grupami użyteczne są zapytania UNION. Możemy wykorzystać takie zapytanie do „znormalizowania” naszych danych w widoku tylko do odczytu, jeżeli nie mamy możliwości utworzenia poprawnie

znormalizowanego schematu. Możemy również wykorzystać podobne zapytanie jako źródło zapytania dodające rekordy do nowej tabeli Predecessors, zgodnie z listingiem 1.2.

Listing 1.2. Zapytanie UNION normalizujące dane

```
SELECT ID AS DrawingID, Predecessor_1 AS Predecessor
FROM Assignments WHERE Predecessor_1 IS NOT NULL
UNION
SELECT ID AS DrawingID, Predecessor_2 AS Predecessor
FROM Assignments WHERE Predecessor_2 IS NOT NULL
UNION
SELECT ID AS DrawingID, Predecessor_3 AS Predecessor
FROM Assignments WHERE Predecessor_3 IS NOT NULL
UNION
SELECT ID AS DrawingID, Predecessor_4 AS Predecessor
FROM Assignments WHERE Predecessor_4 IS NOT NULL
UNION
SELECT ID AS DrawingID, Predecessor_5 AS Predecessor
FROM Assignments WHERE Predecessor_5 IS NOT NULL
ORDER BY DrawingID, Predecessor;
```

UWAGA

Jeśli musielibyśmy pobrać wszystkie dane razem, włącznie z duplikatami w ramach wiersza, moglibyśmy dodać słowo kluczowe ALL po każdym wystąpieniu słowa UNION, czyli operować wyrażeniem UNION ALL. W tym przypadku jednak chcemy wyeliminować z tabeli Predecessor zduplikowane wartości, ponieważ są one błędnie wprowadzone, tak jak w przypadku rekordu z identyfikatorem 3.

Zapytanie UNION wymaga, aby kolumny były tego samego typu i w tej samej kolejności dla każdego polecenia SELECT. Oznacza to, że umieszczanie AS DrawingID czy AS Predecessor po pierwszej instancji nie jest konieczne, ponieważ zapytanie UNION pobierze nazwy kolumn z pierwszego polecenia SELECT.

Każde polecenie SELECT może mieć różne predykaty w klauzuli WHERE. Zależnie od danych możemy również wykluczyć łańcuchy znaków o zerowej długości (ZLS — ang. *zero length strings*) i/lub białe znaki, takie jak pojedyncza spacja.

Zapytanie UNION może wykorzystywać pojedynczą klauzulę ORDER BY na końcu. Możemy definiować referencje porządkowe, czyli ORDER BY 1, 2. Byłoby to równoznaczne z poleceniem ORDER BY DrawingID, Predecessor z listingu 1.2.

Do zapamiętania

- Celem normalizacji baz danych jest eliminacja powtarzających się grup danych i minimalizacja zmian schematu.
- Eliminując powtarzające się grupy danych, możesz wykorzystać indeksowanie do uniknięcia przypadkowej duplikacji danych oraz znacząco ułatwić ewentualne tworzenie zapytań.

- Usuwanie powtarzających się grup danych sprawia, że projekt bazy jest bardziej elastyczny, ponieważ dodanie nowej grupy wymaga po prostu dodania kolejnego rekordu danych, a nie zmiany schematu i dodania nowych kolumn.

Zagadnienie 4: Przechowywanie jednej właściwości w kolumnie

W terminologii relacyjnej relacja (tabela) powinna opisywać jeden i tylko jeden przedmiot akcji. Atrybuty (kolumny) zawierają dane odpowiadające tylko jednej właściwości opisującej podmiot definiowany przez relację (takie dane nazywane są danymi „atomowymi”). Atrybut może również być kluczem obcym zawierającym atrybut z innej relacji, a z kolei ten klucz obcy może zawierać połączenie z innym tupletem (wierszem) z innej relacji.

Przechowywanie więcej niż jednej wartości właściwości w jednej kolumnie nie jest dobrym pomysłem, ponieważ ciężko wtedy wyizolować wartość właściwości podczas wykonywania wyszukiwania lub agregowania wartości. Powinieneś starać się umieszczać ważne pojedyncze właściwości w ich własnych kolumnach. Przykład tabeli zawierającej wiele właściwości w jednej kolumnie znajdziesz w tabeli 1.1. (Przy okazji: adresy z tej tabeli są prawdziwe, ale nie są to prawdziwe adresy wspomnianych autorów).

Tabela 1.1. Tabela zawierająca wiele atrybutów w pojedynczych kolumnach

AuthID	AuthName	AuthAddress
1	John L. Viescas	144 Boulevard Saint-Germain, 75006, Paris, France
2	Douglas J. Steele	555 Sherbourne St., Toronto, ON M4X 1W6, Canada
3	Ben Clothier	2015 Monterey St., San Antonio, TX 78207, USA
4	Tom Wickerath	2317 185th Place NE, Redmond, WA 98052, USA

W takiej tabeli napotykamy kilka problemów:

- Trudne, a nawet wprost niemożliwe, jest wyszukiwanie po nazwisku. Zakładając, że tabela zawiera więcej niż tylko cztery przykładowe rekordy, a Ty chcesz wyszukać kogoś o nazwisku Smith, wyszukiwanie LIKE z maskowaniem wyszuka również nazwiska Smithson lub Blacksmith.
- Możesz szukać po imieniu, ale wtedy musisz użyć mniej wydajnej klauzuli LIKE lub wyciąć imię z ciągu znaków. Klauzula LIKE z maską na końcu może być wykonywana efektywnie, ale ze względu na zwroty grzecznościowe (takie jak Mr.) musisz użyć maski również na początku, aby mieć pewność, że odnajdziesz szukane imię, a to z kolei spowoduje skanowanie danych.
- Nie możesz łatwo wyszukiwać po nazwie ulicy, mieście, stanie/województwie czy kodzie pocztowym.

- Mimo prób łączenia danych w grupy (być może złączonych z inną tabelą zawierającą przypisane rozdziały i liczby stron) ciężko jest wyekstrahować stan/województwo, kod pocztowy czy kraj na potrzeby grupowania.

Najczęściej tego typu dane spotkasz w przypadku importów z innych źródeł danych, takich jak arkusze kalkulacyjne. Tak źle zaprojektowaną tabelę nierzadko spotkasz w środowiskach produkcyjnych.

Bardziej poprawnym rozwiązaniem będzie utworzenie tabeli podobnej do tej z listingu 1.3.

Listing 1.3. Listing tworzący tabelę autorów (Authors) z oddzielnymi atrybutami

```
CREATE TABLE Authors (
    AuthorID int IDENTITY (1,1),
    AuthFirst varchar(20),
    AuthMid varchar(15),
    AuthLast varchar(30),
    AuthStNum varchar(6),
    AuthStreet varchar(40),
    AuthCity varchar(30),
    AuthStProv varchar(2),
    AuthPostal varchar(10),
    AuthCountry varchar(35)
);

INSERT INTO Authors (AuthFirst, AuthMid, AuthLast, AuthStNum, AuthStreet,
↳AuthCity, AuthStProv, AuthPostal, AuthCountry)
VALUES ('John', 'L.', 'Viescas', '144', 'Boulevard Saint-Germain',
↳'Paris', ' ', '75006', 'France');

INSERT INTO Authors (AuthFirst, AuthMid, AuthLast, AuthStNum, AuthStreet,
↳AuthCity, AuthStProv, AuthPostal, AuthCountry)
VALUES ('Douglas', 'J.', 'Steele', '555', 'Sherbourne St.', 'Toronto', 'ON',
↳'M4X 1W6', 'Canada');
-- ... kolejne rekordy.
```

Zwróć uwagę, że również dla numeru domu użyliśmy klucza typu znakowego, ponieważ niekiedy „numer” zawiera również litery i inne znaki (np. 8a, a we Francji numery zawierają dodatkowo końcówkę bis). To samo dotyczy kodów pocztowych, które w Stanach Zjednoczonych są numeryczne, ale w Kanadzie czy Wielkiej Brytanii zawierają litery i spacje.

Używając zasugerowanej tabeli, dane można podzielić tak, aby każdy atrybut przechowywany był w odrębnej kolumnie zgodnie z tabelą 1.2.

Teraz łatwo możemy wykonywać wyszukiwanie i grupowanie na pojedynczych lub wielu właściwościach, ponieważ każda właściwość przechowywana jest w odrębnej kolumnie.

Tabela 1.2. Poprawnie zaprojektowana tabela Authors przechowująca właściwości w odrębnych kolumnach

Auth ↳ID	Auth ↳Name	Auth ↳Mid	Auth ↳Last	AuthSt ↳Num	Auth ↳Street	Auth ↳City	AuthSt ↳Prov	Auth ↳Postal	Auth ↳Cou- ntry
1	John	L.	Viescas	144	Boule- -vard Saint- Germain	Paris		75006	France
2	Douglas	J.	Steele	555	Sherbo-- urne St.	Toronto	ON	M4X 1W6	Canada
3	Ben		Clot- -hier	2015	Monte- -rey St.	San Antonio	TX	78207	USA
4	Tom		Wicke- -rath	2317	185th Place NE	Redmont	WA	98052	USA

Jeżeli musisz powtórnie połączyć właściwości, aby na przykład utworzyć listę mailingową, wystarczy wykorzystać w zapytaniu SQL konkatenację. Listing 1.4 pokazuje, jak to zrobić.

Listing 1.4. Powtórne połączenie oryginalnych danych przy wykorzystaniu konkatenacji

```
SELECT AuthorID AS AuthID, CONCAT(AuthFirst,
CASE
    WHEN AuthMid IS NULL
    THEN ' '
    ELSE CONCAT(' ', AuthMid, ' ')
END, AuthLast) AS AuthName,
CONCAT(AuthStNum, ' ', AuthStreet, ' ', AuthCity, ', ', AuthStProv, ' ',
↳AuthPostal, ', ', AuthCountry)
AS AuthAddress
FROM Authors;
```

UWAGA

IBM DB2, Microsoft SQL Server, MySQL, Oracle i PostgreSQL wspierają funkcję CONCAT(), ale w DB2 i Oracle funkcja ta przyjmuje tylko dwa argumenty, musisz więc zagnieździć funkcję CONCAT(), aby złączyć wiele ciągów znaków. Standard ISO do konkatenacji definiuje jedynie operator ||. DB2, Oracle i PostgreSQL akceptują ten operator, a MySQL akceptuje go, jeżeli ustawienie sql_mode ma wartość PIPES_AS_CONCAT. W SQL Server jako operator konkatenacji wykorzystywany jest operator +. Microsoft Access nie wspiera funkcji CONCAT(), ale pozwala łączyć ciągi znaków przy wykorzystaniu operatorów & lub +.

Wcześniej wspominaliśmy, że listing 1.3 przedstawia jeden z kilku możliwych „w miarę poprawnych” projektów. Możesz się więc teraz zastanawiać, dlaczego rekomendujemy oddzielenie numeru domu od nazwy ulicy. Prawdę powiedziawszy, w większości zastosowań połączenie nazwy ulicy z numerem domu będzie

wystarczające. Musisz jednak zawsze dokładnie rozpatrzyć potrzeby aplikacji. W przypadku bazy urzędu geodezyjnego oddzielenie numeru domu od nazwy ulicy (być może nawet dodanie typu adresu, np. ulica, aleja, osiedle) może być niezbędne. W innych aplikacjach ważne może być rozdzielenie kodu kraju, numeru kierunkowego i lokalnego numeru telefonu. Musisz zdecydować, które części są wystarczająco ważne, aby ustalić, jak bardzo będą rozdzielone atrybuty.

Oczywiste jest, że rozdzielenie właściwości na osobne kolumny ułatwia wyszukiwanie i grupowanie poszczególnych elementów danych. Powtórne złożenie danych na potrzeby raportów lub list wyświetlanych jest również bardzo proste.

Do zapamiętania

- Poprawny projekt bazy przypisuje pojedyncze właściwości do własnej kolumny. Gdy kolumna zawiera wiele właściwości, wyszukiwanie i grupowanie staje się trudne lub wręcz niemożliwe.
- W przypadku niektórych aplikacji konieczność filtrowania danych na podstawie kolumn takich jak adres czy numer telefonu może dyktować szczegółowość danych.
- W przypadku konieczności powtórnego złączenia właściwości na potrzeby raportu lub list wyświetlanych wykorzystaj konkatenację.

Zagadnienie 5: Dlaczego przechowywanie danych wyliczeniowych zazwyczaj nie jest dobrym pomysłem

Czasami możesz poczuć pokusę przechowania danych wyliczeniowych, szczególnie gdy wynik uzależniony jest od danych w tabeli powiązanej. Rozważmy przykład z listingu 1.5.

Listing 1.5. Przykładowa definicja tabeli w SQL

```
CREATE TABLE Orders (  
    OrderNumber int NOT NULL,  
    OrderDate date NULL,  
    ShipDate date NULL,  
    CustomerID int NULL,  
    EmployeeID int NULL,  
    OrderTotal decimal(15,2) NULL  
);
```

Na pierwszy rzut oka zawarcie w tabeli Orders (zamówienia) kolumny OrderTotal (suma zamówienia) zawierającej najprawdopodobniej sumę iloczynów *liczby produktów i ceny jednostkowej* wszystkich powiązanych rekordów z tabeli przechowującej szczegóły zamówienia może wydawać się dobrym pomysłem,

ponieważ nie będzie trzeba pobierać powiązanych rekordów i wykonywać obliczeń za każdym razem, gdy będziemy chcieli pobrać zamówienia wraz z ich wartością. Takie pole może być dobre w hurtowni danych, ale może negatywnie odbić się na wydajności bazy aktywnie użytkowanego systemu (patrz również zagadnienie 9, „Wykorzystanie denormalizacji w magazynach danych”). Trudne może okazać się utrzymanie integralności danych, ponieważ wciąż musiałbyś pamiętać o tym, aby dane w kolumnie były zmieniane za każdym razem, gdy któryś z powiązanych rekordów zostanie zaktualizowany, wstawiony lub usunięty.

Dobłą wiadomością jest natomiast to, że wiele współczesnych systemów zarządzania bazami zapewnia sposoby na takie ustawienie kolumny, aby kod działający na serwerze wykonywał kalkulecje za Ciebie. Najbardziej prymitywnym sposobem na dopilnowanie, aby kolumna miała zawsze aktualne wartości, jest utworzenie wyzwalacza dla tabeli zawierającej dane źródłowe dla obliczeń. Wyzwalacz to kod uruchamiany wtedy, gdy do tabeli wstawiane są dane lub gdy istniejące dane są aktualizowane bądź usuwane. W przykładzie z listingu 1.5 wyzwalacz zostałby utworzony dla tabeli `Order_Details` (szczegóły zamówienia) i przeliczałby wartość kolumny `OrderTotal`. Wyzwalacze mogą jednak być kosztowne, a ich poprawne utworzenie może nie być proste (patrz również zagadnienie 13, „Nie przesadz z wyzwalaczami”).

Niektóre systemy bazodanowe dają potencjalnie lepsze rozwiązanie problemu, czyli możliwość zdefiniowania kolumny wyliczeniowej podczas definiowania tabeli. Uważamy, że to rozwiązanie jest lepsze, ponieważ pozwala uniknąć konieczności tworzenia skomplikowanego kodu często wymaganego w wyzwalaczach. Niektóre systemy RSZBD (szczególnie w nowszych wersjach) wspierają już definiowanie kolumn wyliczeniowych. Na przykład Microsoft SQL Server udostępnia słowo kluczowe `AS`, po którym należy podać wyrażenie definiujące wymagane obliczenia. Gdy w obliczeniach wykorzystywane są jedynie kolumny z tej samej tabeli, możesz po prostu wykorzystać nazwy kolumn w definicji wyrażenia. Jeżeli do obliczenia konieczne jest wykorzystanie wartości z tabeli powiązanej, niektóre systemy pozwalają zdefiniować funkcję wykonującą obliczenia, a następnie wykorzystać funkcję w klauzuli `AS` podczas tworzenia lub modyfikacji tabeli docelowej. Listing 1.6 przedstawia przykładową funkcję i definicję tabeli w systemie Microsoft SQL Server. Zwróć uwagę, że ponieważ funkcja korzysta z danych z innej tabeli, jest ona niedeterministyczna, nie można więc utworzyć indeksu dla kolumny wyliczeniowej.

Listing 1.6. Przykładowa funkcja i definicja tabeli dla Microsoft SQL Server

```
CREATE FUNCTION dbo.getOrderTotal(@orderId int)
RETURNS money
AS
BEGIN
    DECLARE @r money
    SELECT @r = SUM(Quantity * Price)
    FROM Order_Details WHERE OrderNumber = @orderId
    RETURN @r;
END;
```

```
GO
CREATE TABLE Orders (
    OrderNumber int NOT NULL,
    OrderDate date NULL,
    ShipDate date NULL,
    CustomerID int NULL,
    EmployeeID int NULL,
    OrderTotal money AS dbo.getOrderTotal(OrderNumber)
);
```

Deterministyczny kontra niedeterministyczny

Funkcja deterministyczna to taka, która zawsze zwróci ten sam wynik dla jednego zestawu parametrów wsadowych. Funkcja niedeterministyczna może zwracać różne rezultaty dla każdego wywołania z tym samym zestawem parametrów. Na przykład funkcja wbudowana bazy SQL Server DATEADD() jest deterministyczna, ponieważ zawsze zwróci taki sam wynik dla takiego samego zestawu trzech parametrów, natomiast funkcja GETDATE() jest niedeterministyczna, gdyż zawsze wywoływana jest z tym samym argumentem, jednak wartość zwracana może się zmienić przy każdym jej uruchomieniu. (Zakładamy, że trzy parametry funkcji DATEADD() również są deterministyczne. To znaczy, że nie możesz użyć funkcji GETDATE() jako jednego z argumentów). W dodatku „Typy, operatory i funkcje dla dat i czasu” znajdziesz dokładniejsze informacje dotyczące funkcji dat i czasu w Twoim systemie bazodanowym.

Zrobienie tego w ten sposób jest jednak bardzo złym pomysłem. Ponieważ funkcja jest niedeterministyczna, kolumna nie może zostać zapisana na stałe (PERSISTED) jak prawdziwa kolumna. Na kolumnie nie można zbudować indeksu, a za każdym razem gdy odwołasz się do tej kolumny, serwer będzie musiał wykonać dużo pracy, ponieważ funkcja będzie wywoływana dla każdego rekordu. Znacznie efektywniejsze byłoby połączenie tabel za pomocą podzapytania wykonującego obliczenia z grupowaniem po kolumnie OrderID za każdym razem, gdy potrzebne będą dane.

W systemie IBM DB2 istnieje podobna funkcjonalność, ale słowo kluczowe to GENERATED. W DB2 niemożliwe jest jednak utworzenie kolumny wyliczeniowej z wykorzystaniem funkcji, która wywołuje zapytanie, ponieważ czyni to funkcję niedeterministyczną. Można natomiast utworzyć kolumnę z wykorzystaniem funkcji lub wyrażenia deterministycznego. Listing 1.7 pokazuje, jak zdefiniować wyrażenie obliczające liczbę produktów pomnożonych przez cenę i zwracające całkowitą cenę, które może być wykorzystane do utworzenia kolumny w tabeli Order_Details.

Listing 1.7. Przykładowa definicja kolumny w DB2, wykorzystująca wyrażenie

```
-- Wyłączenie więzów integralności, aby możliwa była modyfikacja tabeli
SET INTEGRITY FOR Order_Details OFF;
-- Utworzenie kolumny wyliczeniowej z wykorzystaniem wyrażenia
```

```
ALTER TABLE Order_Details
    ADD COLUMN ExtendedPrice decimal(15,2)
        GENERATED ALWAYS AS (QuantityOrdered * QuotedPrice);
-- Powtórne włączenie więzów integralności
SET INTEGRITY FOR Order_Details
IMMEDIATE CHECKED FORCE_GENERATED;
-- Założenie indeksu na kolumnie wyliczeniowej
CREATE INDEX Order_Details_ExtendedPrice
    ON Order_Details (ExtendedPrice);
```

Ponieważ wyrażenie jest teraz zawsze deterministyczne, możesz utworzyć kolumnę oraz indeks. Listing 1.7 pokazuje przykład dla DB2, ale w plikach z listingami zawarliśmy również przykłady dla innych baz danych.

Jeżeli będziesz chciał utworzyć w Oracle'u kolumnę wyliczeniową (nazywaną *kolumną wirtualną*), wykorzystaj `GENERATED [ALWAYS] AS`. SQL tworzący kolumnę `ExtendedPrice` (suma pozycji zamówienia) dla tabeli `Order_Details` w bazie Oracle mógłby wyglądać tak, jak na listingu 1.8.

Listing 1.8. Przykładowa definicja tabeli z osadzonym wyrażeniem dla bazy Oracle

```
CREATE TABLE Order_Details (
    OrderNumber int NOT NULL,
    OrderNumber int NOT NULL,
    ProductNumber int NOT NULL,
    QuotedPrice decimal(15,2) DEFAULT 0 NULL,
    QuantityOrdered smallint DEFAULT 0 NULL,
    ExtendedPrice decimal(15,2)
        GENERATED ALWAYS AS (QuotedPrice * QuantityOrdered)
);
```

W tym miejscu pewnie się zastanawiasz, dlaczego to zagadnienie zatytułowane zostało „Dlaczego przechowywanie danych wyliczeniowych zazwyczaj nie jest dobrym pomysłem”, chociaż właśnie pokazaliśmy, jak to zrobić. Czas teraz na złe wieści: jeżeli ta tabela ma być intensywnie użytkowaną tabelą dla systemu czasu rzeczywistego, dodanie takiej kolumny może spowodować dodatkowe obciążenie serwera, co z kolei negatywnie przełoży się na czas odpowiedzi serwera.

Jeżeli korzystasz z IBM DB2, Microsoft SQL Server lub Oracle, być może będziesz mógł również utworzyć indeks dla kolumny wyliczeniowej, co pomoże podczas wykonywania zapytań wykorzystujących tę kolumnę. Pamiętaj, że w SQL Server dla przykładu z listingu 1.6 nie będziesz w stanie założyć indeksu (nie mógłbyś też w żadnym innym systemie bazodanowym), ponieważ wynik działania funkcji jest niedeterministyczny — uzależniony jest on od wyniku pobrania danych z innej tabeli (patrz również zagadnienie 17, „Kiedy wykorzystywać wartości wyliczane w indeksach”).

W SQL Server musisz wykonać jeszcze jeden krok polegający na podaniu dla wyrażenia słowa kluczowego `PERSISTED`, natomiast w DB2 takie kolumny zapisywane są domyślnie po utworzeniu indeksu dla kolumny.

W przypadku listingu 1.7 dodatkowe operacje mają miejsce za każdym razem, gdy wartość wywoływanej funkcji mogłaby ulec zmianie — gdy aktualizujesz, wstawiasz lub usuwasz rekord z tabeli `Order_Details`. Ktoś siedzący przy terminalu i wpisujący wiele elementów zamówień może doświadczać nieakceptowalnych czasów reakcji systemu, ponieważ za każdym razem należy wykonać funkcję, a jej wynik musi zostać zapisany w indeksie. Na listingu 1.6 lub listingu 1.8 nadmiarowe operacje wykonywane byłyby podczas pobierania danych z tabeli i tutaj nieakceptowalny czas odpowiedzi może występować podczas wykonywania operacji `SELECT`, zawierającej kolumnę wyliczeniową i pobierającej wiele rekordów.

Do zapamiętania

- Wiele systemów pozwala Ci definiować kolumny wyliczeniowe podczas definiowania tabel, ale musisz być świadomy implikacji wydajnościowych (szczególnie w przypadku wyrażeń i funkcji niedeterministycznych).
- Możesz również definiować kolumny wyliczeniowe jako standardowe kolumny, a następnie dbać o wartości za pomocą wyzwalaczy, ale potrzebny do tego kod może być skomplikowany.
- Kolumny wyliczeniowe powodują konieczność wykonywania dodatkowych operacji w systemie bazodanowym, używaj ich więc tylko wtedy, gdy korzyści przewyższają koszty.
- Zazwyczaj będziesz chciał tworzyć indeksy na kolumnach wyliczeniowych, aby zyskać pewne korzyści w zamian za zwiększenie wykorzystania przestrzeni dyskowej i wolniejszą aktualizację.
- Wykorzystanie widoków do definiowania obliczeń jest często dobrą alternatywą dla przechowywania obliczeń w tabeli tam, gdzie nie jest konieczne indeksowanie.

Zagadnienie 6: Definiowanie kluczy obcych do ochrony integralności referencyjnej

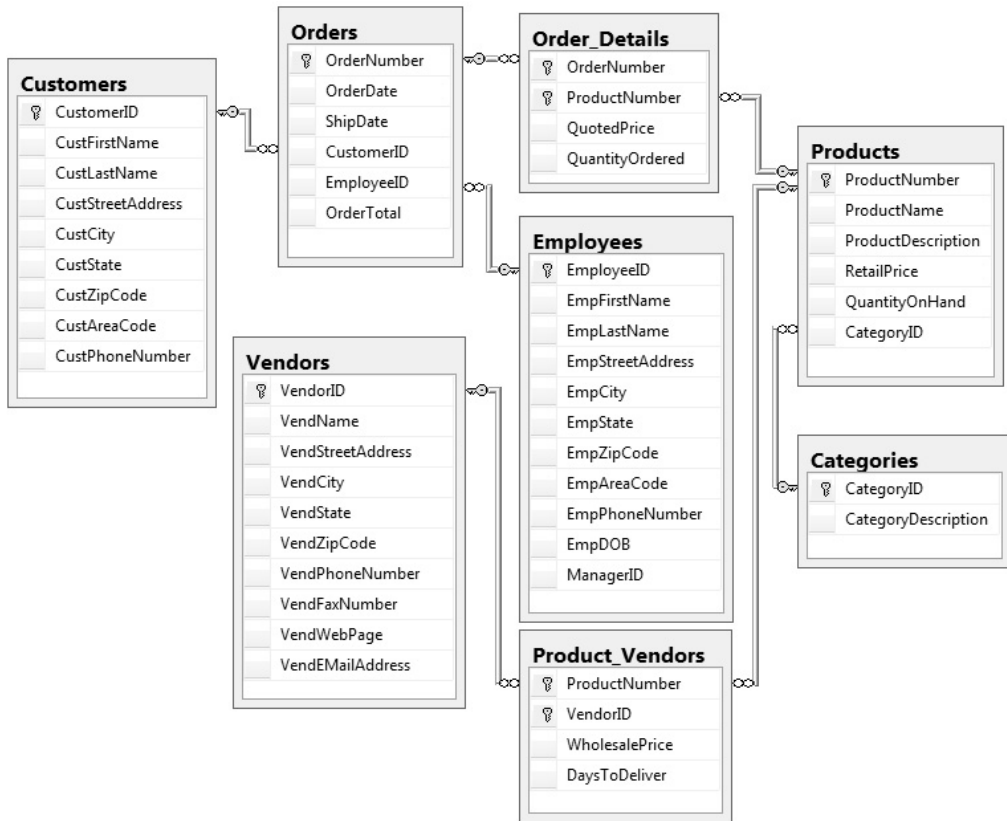
Podczas tworzenia poprawnego projektu schematu bazy danych w wielu tabelach tworzone są klucze obce zawierające klucze główne z tabel nadrzędnych. Na przykład tabela `Orders` (zamówienia) w bazie danych sprzedaży powinna zawierać kolumnę `CustomerId` (identyfikator klienta) lub `CustomerNumber` (numer klienta) wskazujący na klucz główny tabeli `Customers` (klienci), dzięki czemu możliwe jest zidentyfikowanie tego, kto złożył dane zamówienie.

Rysunek 1.8 przedstawia możliwy układ „typowej” bazy sprzedaży.

UWAGA

Rysunek 1.8 został utworzony przy wykorzystaniu narzędzia do tworzenia diagramów, które jest częścią pakietu `Microsoft SQL Server Management Studio`. Podobne narzędzia dostępne są w `DB2`, `MySQL`, `Oracle` i `Microsoft Access`, a także w specjalizowanych narzędziach do modelowania, takich jak `Erwin` oraz `Idera ER/Studio`.

Rysunek 1.8. Projekt typowej bazy danych sprzedaży

Diagram jasno pokazuje relacje pomiędzy poszczególnymi tabelami. Symbol klucza na końcu linii relacji wskazuje, że relacja jest od klucza głównego, a nieskończoność po drugiej stronie oznacza relację „jeden do wielu” dla klucza obcego w drugiej tabeli.

System bazodanowy zna relacje pomiędzy tabelami, ponieważ zadeklarowaliśmy więzy deklaratywnej integralności referencyjnej (DRI — ang. *declarative referential integrity*). Te definicje relacji mają dwa cele:

1. Podczas tworzenia nowego widoku lub procedury przechowywanej za pomocą graficznego edytora zapytań dla bazy edytor wie, jak poprawnie konstruować złączenia.
2. System bazodanowy wie, jak wspierać integralność danych podczas wstawiania lub zmiany w tabeli po stronie „wielu”, lub podczas zmiany lub usuwania danych po stronie „jeden”.

Drugi punkt jest najważniejszy, ponieważ musisz zapewnić, że na przykład nie mogą być tworzone wiersze zamówienia dla nieistniejących identyfikatorów klientów. Jeżeli możliwa jest zmiana identyfikatora klienta w tabeli klientów, powinieneś mieć pewność, że nowa wartość zostanie rozpropagowana (można

to wyspecyfikować za pomocą klauzuli ON UPDATE CASCADE) do wszystkich powiązanych rekordów zamówień. Jeżeli natomiast użytkownik spróbuje usunąć rekord klienta, który posiada powiązane rekordy w tabeli zamówień, powinieneś zadbać o to, aby albo usunięcie nie było dozwolone, albo wszystkie powiązane rekordy w tabeli zamówień również zostały usunięte (można to wyspecyfikować za pomocą klauzuli ON DELETE CASCADE).

Aby włączyć tę ważną funkcję w swojej bazie danych, musisz dodać więź klucza obcego (FOREIGN KEY) —albo podczas tworzenia tabeli po stronie „wielu” przy wykorzystaniu CREATE TABLE, albo później za pomocą ALTER TABLE. Zobaczmy, jak to zrobić dla tabeli klientów (Customers) i zamówień (Orders).

Najpierw utwórzmy tabelę Customers — jej definicja znajduje się na listingu 1.9.

Listing 1.9. *Utworzenie tabeli Customers*

```
CREATE TABLE Customers (
    CustomerID int NOT NULL PRIMARY KEY,
    CustFirstName varchar(25) NULL,
    CustLastName varchar(25) NULL,
    CustStreetAddress varchar(50) NULL,
    CustCity varchar(30) NULL,
    CustState varchar(2) NULL,
    CustZipCode varchar(10) NULL,
    CustAreaCode smallint NULL DEFAULT 0,
    CustPhoneNumber varchar(8) NULL
);
```

Teraz utwórzmy tabelę Orders (zamówienia), a potem wykonajmy polecenie ALTER TABLE, które zdefiniuje relację. Potrzebne polecenia znajdują się na listingu 1.10.

Listing 1.10. *Utworzenie tabeli Orders i zdefiniowanie relacji*

```
CREATE TABLE Orders (
    OrderNumber int NOT NULL PRIMARY KEY,
    OrderDate date NULL,
    ShipDate date NULL,
    CustomerID int NOT NULL DEFAULT 0,
    EmployeeID int NULL DEFAULT 0,
    OrderTotal decimal(15,2) NULL DEFAULT 0
);
ALTER TABLE Orders
    ADD CONSTRAINT Orders_FK99
        FOREIGN KEY (CustomerID)
            REFERENCES Customers (CustomerID);
```

Zauważ, że jeżeli najpierw utworzysz dwie tabele, dodasz do nich dane, a następnie postanowisz dodać więź klucza obcego, wówczas próba modyfikacji tabeli Orders może zakończyć się niepowodzeniem, jeżeli dane w tabelach nie przejdą sprawdzenia integralności. W niektórych systemach bazodanowych dodanie relacji może zakończyć się powodzeniem, ale będzie ona uznana za

niewiarygodną i nie będzie wykorzystywana przez optymalizator, dlatego samo jej zdefiniowanie nie gwarantuje jeszcze integralności wstawionych danych, gdy relacja jeszcze nie istniała.

Możesz również zdefiniować więzy podczas tworzenia tabeli podrzędnej, tak jak na listingu 1.11.

Listing 1.11. *Definiowanie klucza obcego podczas tworzenia tabeli*

```
CREATE TABLE Orders (  
    OrderNumber int NOT NULL PRIMARY KEY,  
    OrderDate date NULL,  
    ShipDate date NULL,  
    CustomerID int NOT NULL DEFAULT 0  
        CONSTRAINT Orders_FK98 FOREIGN KEY  
            REFERENCES Customers (CustomerID),  
    EmployeeID int NULL DEFAULT 0,  
    OrderTotal decimal(15,2) NULL DEFAULT 0  
);
```

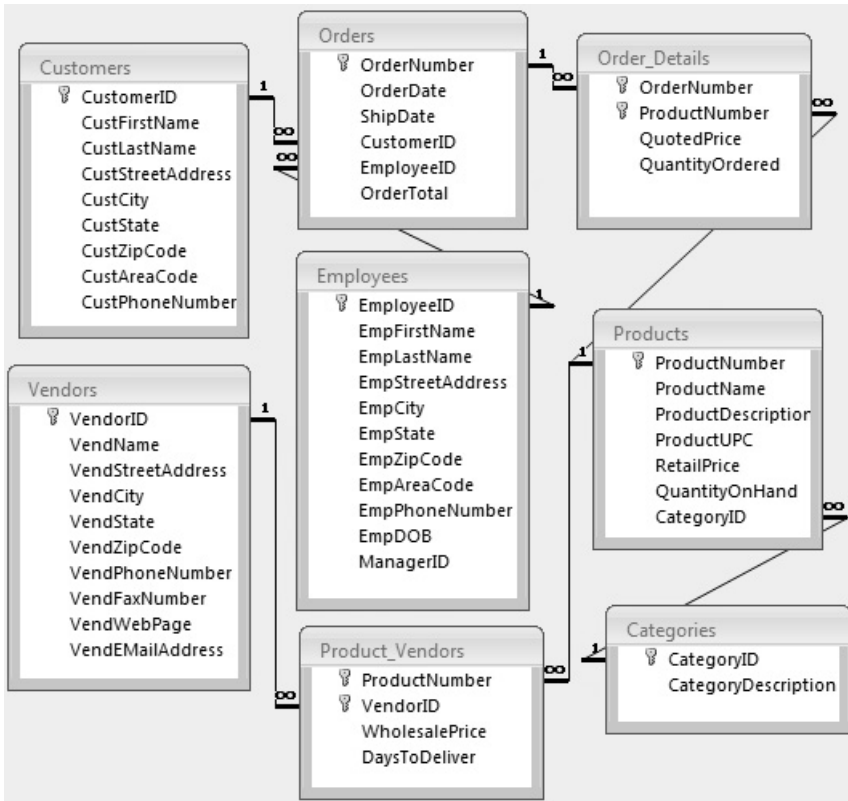
W niektórych systemach bazodanowych (np. Microsoft Access) zdefiniowanie więzów integralności referencyjnej automatycznie tworzy indeks na kolumnie (lub kolumnach) z kluczem obcym, więc podczas wykonywania złączeń wydajność może być lepsza. Dla tych baz, w których taki indeks nie jest tworzony automatycznie (np. DB2), dobrą praktyką jest jego utworzenie w celu optymalizacji sprawdzania więzów.

Do zapamiętania

- Jawne określenie klucza obcego pozwala zapewnić integralność danych pomiędzy połączonymi tabelami poprzez sprawdzenie, że nie istnieje żaden rekord w tabeli podrzędnej, dla którego nie istnieje odpowiadający rekord w tabeli nadrzędnej.
- Próba dodania więzów klucza obcego do tabel zawierających dane zakończy się niepowodzeniem, jeżeli istniejące dane pogwałcają dodawane więzy.
- W niektórych systemach wydajność złączeń może zostać poprawiona, ponieważ dodanie więzów klucza obcego automatycznie powoduje dodanie indeksu. W innych systemach powinieneś sam zadbać o utworzenie indeksu pokrywającego relację klucza obcego. Nawet bez indeksów optymalizatory niektórych systemów mogą traktować kolumny inaczej i tworzyć lepsze plany zapytań.

Zagadnienie 7: Upewnij się, że relacje między tabelami mają sens

Teoretycznie możesz utworzyć między dwiema tabelami taką relację, jaką tylko chcesz, o ile typy danych każdej pary połączonych kolumn będą takie same. Ale to, że *możesz* coś zrobić, nie oznacza jeszcze, że *powinieneś*. Rozważmy diagram schematu bazy zawierającej informacje o zamówieniach, przedstawiony na rysunku 1.9.

Rysunek 1.9. Diagram schematu bazy danych zamówień

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że wszystko gra: jest kilka tabel, a każda z nich zawiera dane odrębnej encji. Skupmy się na trzech z nich: Employees (pracownicy), Customers (klienci) i Vendors (dostawcy). Jeżeli przyjrzyj się tym trzem tabelom, zobaczysz, że posiadają wiele podobnych pól. Często nie jest to uważane za problem, ponieważ dane w tabelach są zazwyczaj różne.

Jeżeli jednak ta firma miałaby dostawców lub pracowników, którzy są również klientami firmy, ten model pogwałciłby reguły dotyczące duplikacji danych omówione w zagadnieniu 2, „Eliminacja nadmiarowego przechowywania danych”. Można próbować rozwiązać ten problem poprzez utworzenie jednej tabeli, nazwanej choćby Contacts (kontakty), w której wymienione byłyby wszystkie rodzaje kontaktów. Takie podejście nie jest jednak pozbawione wad.

Na przykład EmployeeID (identyfikator pracownika), CustomerID (identyfikator klienta) i VendorID (identyfikator dostawcy) pochodziłyby teraz z jednego klucza głównego, czyli ContactID (identyfikator kontaktu), który nie daje nam możliwości zweryfikowania, że dany identyfikator należy faktycznie do danego typu kontaktu.

Można rozwiązać ten problem, dodając tabele Customers, Vendors i Employees zawierające relacje „jeden do jednego” do tabeli Contacts. Zaletą tego podejścia jest to, że dane wyjątkowe dla encji, takie jak ManagerID (identyfikator menadżera) czy VendWebPage (strona internetowa dostawcy), pozwala trzymać oddzielnie od innych rekordów, które nie potrzebują tych informacji. Oznacza to również, że aplikacja wykorzystująca schemat będzie bardziej rozbudowana, ponieważ musi zawierać logikę sprawdzającą, czy encja istnieje, a jeżeli tak, czy posiada wypełnione wymagane dane. Dodatkowe pola nie miałyby sensu, gdyby aplikacja mogła bezmyślnie wstawiać dane bez sprawdzenia istnienia duplikatów. Co zrozumiałe, nie wszystkie firmy chcą wydawać więcej pieniędzy i poświęcać więcej czasu na dodatkowe utworzenie bardziej złożonego i rozbudowanego rozwiązania (zawierającego więcej tabel). Bardziej prawdopodobne jest, że firma sprzedająca produkty nie ma klientów, którzy są jednocześnie dostawcami lub pracownikami, więc sporadyczna duplikacja w tych rzadkich przypadkach jest niewielką ceną do zapłacenia za uproszczenie schematu bazy.

Rozważmy scenariusz, w którym musimy przypisać terytoria sprzedaży do pracowników i w konsekwencji mapować klientów do pracowników znajdujących się na tych terytoriach. Jednym ze sposobów może być utworzenie relacji pomiędzy kolumną CustZipCode (kod pocztowy klienta) w tabeli Customers (klienci) i kolumną EmpZipCode (kod pocztowy pracownika) w tabeli Employees (pracownicy). Obie kolumny mają ten sam typ danych i zawierają dane z tej samej domeny. Zamiast tworzyć relacje pomiędzy tabelami, mógłbyś wykonać złączenie na tych kolumnach, aby sprawdzić, którzy klienci mieszkają blisko których pracowników.

Możliwe jest utworzenie po prostu klucza obcego EmployeeID (identyfikator pracownika) w tabeli Customers (klienci) i połączenie w ten sposób klienta z pracownikiem. Powoduje to jednak nowe problemy. Po pierwsze, założymy, że klient przeprowadza się do innego terytorium sprzedażowego. Osoba wprowadzająca dane może poprawnie zmienić adres klienta, ale nie zdawać sobie sprawy lub nie pamiętać o tym, że konieczna jest również aktualizacja pracownika. Może to być źródłem nowych błędów.

Lepszym rozwiązaniem byłoby utworzenie tabeli SalesTerritory (terytorium sprzedażowe), posiadającej klucz obcy EmployeeID, a rekordy w tej tabeli identyfikowałyby kody pocztowe (TerrZIP) przypisane do danego pracownika. Każdy kod pocztowy byłby unikalny w ramach tabeli, ponieważ niepożądane byłoby przypisanie kodu pocztowego do więcej niż jednego pracownika. Teraz poprawne byłoby utworzenie relacji od kolumny TerrZIP do tabeli klientów, dzięki czemu pracownik mógłby sprawdzić, którzy klienci znajdują się w jego terytorium sprzedażowym.

Gdyby natomiast pracownicy byli przypisani do klientów za pomocą jakiegoś kryterium innego niż terytorium, posiadanie klucza obcego EmployeeID w tabeli klientów mogłoby być lepszym rozwiązaniem, ponieważ odzwierciedlałoby luźniejszy sposób przypisywania klientów do pracowników. Takie przypisanie będzie działało nawet wtedy, gdy terytorium jest domyślnym kryterium, ale klienci mogą poprosić o innego pracownika. Podobnie jak w poprzednim przykładzie, to podejście zakłada, że program będzie napisany w sposób minimalizujący błędy wynikające z wprowadzania danych.

Podobny problem występuje, gdy firma musi wylistować wszystkie produkty, jakie sprzedaje, wraz z ich dokładnymi danymi i wszystkimi właściwościami. Dla firmy sprzedającej drewno sensowne może być posiadanie kolumn przechowujących długość, wysokość, szerokość i rodzaj drewna — w końcu firma sprzedaje drewno. Jeżeli jednak firma jest sklepem detalicznym sprzedającym szeroki wachlarz towarów, dodawanie wielu kolumn, które będą rzadko wykorzystywane, nie wydaje się być dobrym pomysłem. Nie chcielibyśmy też tworzyć po jednej tabeli dla każdej kategorii produktu, w których przechowywalibyśmy dane specyficzne dla danej kategorii. W takiej sytuacji ktoś mógłby chcieć utworzyć tabelę Attribute (atrybuty) przechowującą dokumenty XML lub JSON. Może to być dobre rozwiązanie w przypadku braku reguł biznesowych wymagających możliwości udostępniania atrybutów produktu w bazie relacyjnej. Jeżeli jednak konieczne jest wykonywanie zapytań na atrybutach, cel pozwoliłoby osiągnąć utworzenie tabeli ProductAttributes (atrybuty produktu), a tym samym przekształcenie kolumn w rekordy i połączenie ich z tabelą Products (produkty)¹. Listing 1.12 przedstawia możliwy projekt tabel.

Listing 1.12. Tworzenie relacji pomiędzy tabelami Products i ProductAttributes

```
CREATE TABLE Products (
    ProductNumber int NOT NULL PRIMARY KEY,
    ProdDescription varchar(255) NOT NULL
);
CREATE TABLE ProductAttributes (
    ProductNumber int NOT NULL,
    AttributeName varchar(255) NOT NULL,
    AttributeValue varchar(255) NOT NULL,
    CONSTRAINT PK_ProductAttributes
        PRIMARY KEY (ProductNumber, AttributeName)
);
ALTER TABLE ProductAttributes
    ADD CONSTRAINT FK_ProductAttributes_ProductNumber
        FOREIGN KEY (ProductNumber)
            REFERENCES Products (ProductNumber);
```

Chociaż może się wydawać, że poprzez przechowanie atrybutów jako rekordów rozwiązaliśmy problem, to zapytania do wyszukania konkretnych produktów z konkretnymi atrybutami staną się teraz znacznie bardziej skomplikowane, szczególnie jeżeli musimy pracować z wieloma atrybutami.

¹ Takie rozwiązanie jest często nazywane modelem „encja-atrybut-wartość”: EAV (ang. *entity-attribute-value*)

Przez przypadek przykład z atrybutami ilustruje, dlaczego projektanci muszą odróżniać dane ustrukturyzowane od danych częściowo ustrukturyzowanych. W modelu relacyjnym dane muszą być od razu dobrze zdefiniowane, a wszystkie możliwe tabele i kolumny wyszczególnione, zanim będzie możliwe dodanie samych danych. Odwrotnie jest z danymi częściowo ustrukturyzowanymi takimi jak dokumenty XML lub JSON, gdzie dokumenty nie muszą mieć identycznego schematu, nawet na poziomie rekordu. Jeżeli więc się okaże, że masz problem ze zdefiniowaniem relacji, może warto zapytać, czy przypadkiem nie masz do czynienia z danymi częściowo ustrukturyzowanymi i czy rzeczywiście potrzebujesz, aby były dostępne bezpośrednio z modelu relacyjnego. Standardy SQL wspierają teraz wykorzystanie formatów XML i JSON bezpośrednio w SQL, co daje jeszcze więcej opcji, ale dyskusja na ten temat wykracza poza zakres tej książki.

Powyższe rozważania powinny udowodnić, że to biznes dyktuje, czy model jest poprawny, a Ty musisz zapewnić odpowiedni projekt. Jest to często trudne, ponieważ niekiedy łatwiej jest pozwolić, aby to aplikacja determinowała model danych, podczas gdy w rzeczywistości powinno być odwrotnie. W praktyce wybór jednego modelu kosztem innego powoduje znaczące zmiany w podejściu do projektowania aplikacji opartej na tym modelu. Te zmiany mogą mieć wpływ na czas i koszt dostarczenia produktu na rynek.

Do zapamiętania

- Przyjrzyj się dokładnie, czy połączenie utworzone w celu uproszczenia relacji tabel zawierających podobne kolumny jest faktycznie sensowne.
- Możesz utworzyć złączenie pomiędzy kolumnami w dwóch tabelach, o ile typy danych w tych kolumnach są zgodne (lub mogą być niejawnie zrzutowane), ale relacja jest poprawna tylko wtedy, gdy kolumny są z tej samej domeny. Optymalne jest posiadanie tego samego typu danych po obu stronach złączenia.
- Przed umieszczeniem danych w modelu danych sprawdź, czy faktycznie masz do czynienia z danymi ustrukturyzowanymi. Jeżeli dane są częściowo ustrukturyzowane, dostosuj swoje podejście.
- Zazwyczaj warto jasno zdefiniować cele modelu danych, aby ustalić, czy dany projekt usprawiedliwia dodatkową złożoność lub anomalie mogące powstawać ze względu na uproszczenie oraz projekt aplikacji korzystającej z danych.

Zagadnienie 8: Gdy 3NF to za mało, normalizuj dalej

Powszechnym mitem jest przekonanie, że w większości przypadków trzecia postać normalna jest zazwyczaj wystarczająca. Wielu praktyków słyszało i cytowało, że „trzecia postać normalna jest wystarczająca” albo „normalizuj do bólu, potem denormalizuj, aż zaczniesz działać”. Problem z tymi stwierdzeniami jest taki, że imputują one, iż wyższe postacie normalne wymagają więcej

modyfikacji. W rzeczywistości w większości modeli danych encja już w trzeciej postaci normalnej spełnia kryteria również wyższych postaci normalnych. W praktyce wiele współczesnych tabel referencyjnych jest w 5NF lub nawet 6NF, chociaż ludzie nazywają to 3NF. Szukać zatem trzeba tabel, które znajdują się w trzeciej postaci normalnej i nie spełniają wymagań postaci wyższych. Jest to niewielki zbiór, ale takie tabele się zdarzają, a jeśli się zdarzą, łatwo popełnić błędy projektowe powodujące anomalie nawet wtedy, gdy tabela wydaje się spełniać warunki trzeciej postaci normalnej.

Sygnalem ostrzegawczym, że projekt jest w 3NF, ale nie spełnia wymagań wyższych form normalnych, jest relacja tabeli z więcej niż jedną inną tabelą. Dzieje się tak, gdy tabela bierze udział w więcej niż jednej relacji „wiele do wielu”. Innym symptomem jest sytuacja, gdy tabela zawiera klucze złożone, które mogą pogwałcać zasady wyższych postaci normalnych. Uważaj, jeśli używasz kluczy sztucznych, a analizujesz klucze naturalne, co zostanie przedstawione w późniejszych przykładach.

W ramach szybkiego przypomnienia: trzy pierwsze postacie normalne (jak również postać normalna Boyce'a-Codda) skupiają się na zależności funkcjonalnej pomiędzy atrybutami relacji. Przez zależność funkcjonalną rozumiemy, że atrybut jest zależny od klucza relacji. Na przykład kolumna przechowująca numer telefonu zawierający wartość 466 315 0072 jest funkcjonalnie zależna od kolumny przechowującej wartość Douglas J. Steele, czyli ten numer telefonu należy do niego, a inne atrybuty nie wpływają na tę zależność. Jeżeli numer telefonu zależny jest również od innych atrybutów, niebędących częścią klucza, model podatny jest na anomalie danych.

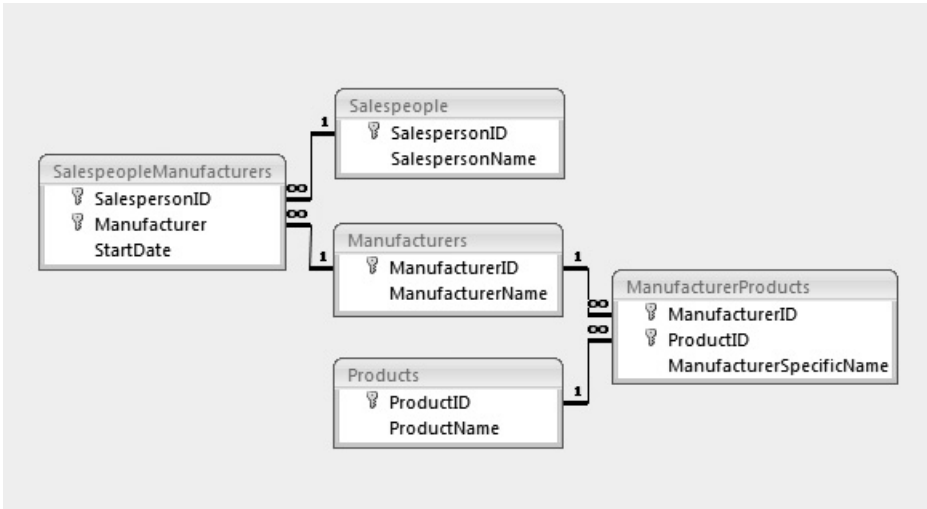
W przypadku czwartej postaci normalnej interesuje nas zależność wielowartościowa. Ma to miejsce wtedy, gdy dwa atrybuty nie są od siebie zależne, ale oba zależą od tego samego klucza relacji. Tworzy to wiele możliwych kombinacji pomiędzy tymi dwoma atrybutami. Istnieje przypadek specjalny, w którym możemy pogwałcić reguły czwartej postaci normalnej. Rozważmy produkty przedstawione w tabeli 1.3, które mogą zostać sprzedane przez sprzedawcę.

Tabela 1.3. *Produkty sprzedawane przez sprzedawców*

Sprzedawca	Producent	Produkt
Jay Ajurap	Acme	Slicer
Jay Ajurap	Acme	Dicer
Jay Ajurap	Ace	Dicer
Jay Ajurap	Ace	Whomper
Sheila Nyu	A-Z Inc.	Slicer
Sheila Nyu	A-Z Inc.	Whomper

Z tej tabeli nie wynika, że każdy wytwórca produkuje tylko dwa produkty, a sprzedawca, który sprzedaje produkty wytwórcy, musi sprzedawać wszystkie produkty przez niego wytwarzane. Zatem, jeżeli Sheila Nyu decyduje się na sprzedaż produktów Ace, musimy wstawić dwa rekordy — jeden dla produktu Slicer i drugi dla produktu Whomper. Nieprawidłowe zasilenie tabeli może prowadzić do anomalii. Aby uniknąć takiej ewentualności, powinniśmy rozbić tę tabelę na kilka tabel, tak jak na rysunku 1.10.

Rysunek 1.10. Diagram schematu bazy danych produktów sprzedawanych

Dzięki temu modelowi potrzebujemy tylko listy wszystkich produktów, które dowolny sprzedawca może sprzedać. Następnie mapujemy je na producentów, którzy faktycznie wytworzyli dany produkt. Listę produktów, które sprzedaje dany sprzedawca, otrzymujemy, łącząc tabelę SalespeopleManufacturers (producenti sprzedawców) z tabelą ManufacturerProducts (produkty producentów) — wynik będzie identyczny jak w tabeli 1.3. Należy zaznaczyć, że wspieramy regułę biznesową mówiącą, iż sprzedawca musi sprzedawać wszystkie produkty producenta. W rzeczywistości jednak bardziej prawdopodobne jest to, że sprzedawca sprzedaje tylko część produktów danego producenta. W takim przypadku dane z tabeli 1.3 nie pogwałcają czwartej postaci normalnej. To ilustruje, dlaczego wyższe postaci normalne są rzadkie; większość reguł biznesowych sprawia, że model od razu spełnia zasady wyższych postaci normalnych.

Piąta postać normalna wymaga, aby potencjalne klucze implikowały wszystkie zależności złączeń. Rozważmy nieznormalizowane dane z tabeli 1.4, zawierające listę gabinetów, sprzętu i lekarzy.

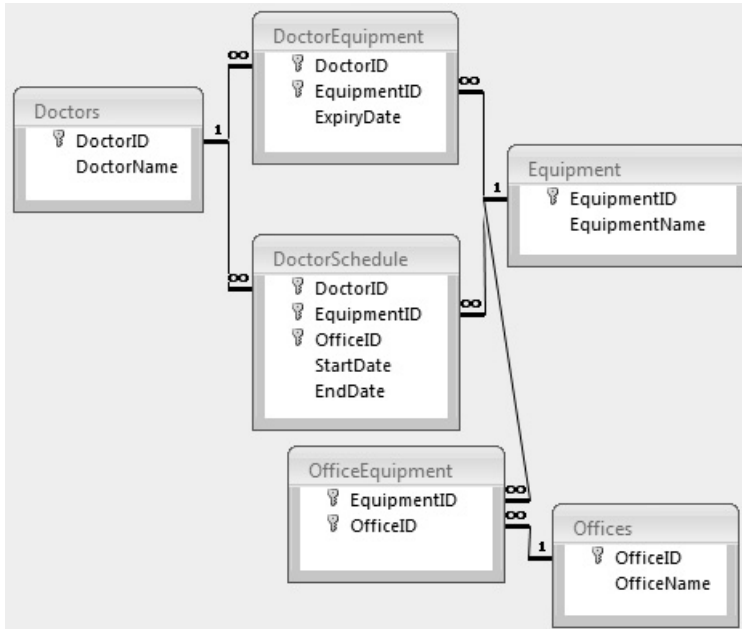
Tabela 1.4. Tabela zawierająca wiele atrybutów w kolumnach

Gabinet	Lekarz	Sprzęt
Southside	Salazar	X-Ray Machine
Southside	Salazar	CAT Scanner
Southside	Salazar	MRI Imaging
Eastside	Salazar	CAT Scanner
Eastside	Salazar	MRI Imaging
Northside	Salazar	X-Ray Machine
Southside	Chen	X-Ray Machine
Southside	Chen	CAT Scanner
Eastside	Chen	CAT Scanner
Northside	Chen	X-Ray Machine
Southside	Smith	MRI Imaging
Eastside	Smith	MRI Imaging

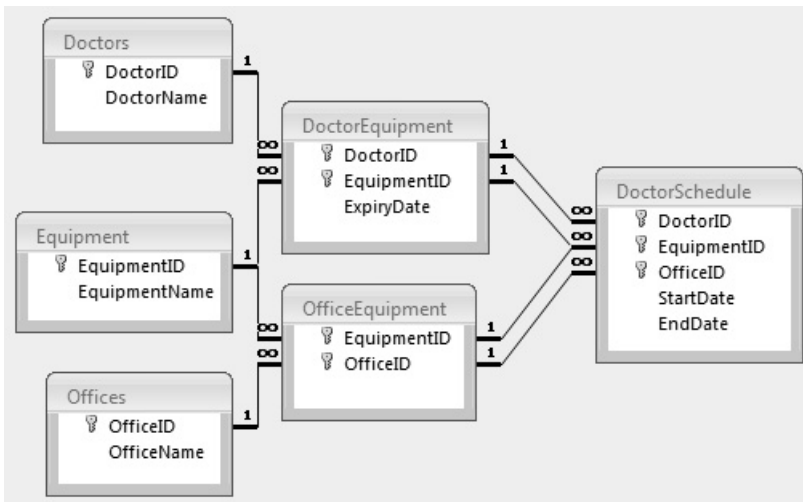
W tym modelu danych musimy przypisywać lekarzy do gabinetów, w których mogą wykonywać pracę na danym sprzęcie. Zakładamy, że lekarze mają kwalifikacje do pracy z tym sprzętem, dlatego nie ma sensu wysłać ich do gabinetów niezawierających sprzętu, do którego obsługi posiadają kwalifikacje. Jednak nie wszyscy lekarze posiadają te same kwalifikacje; niektórzy mogą być relatywnie nowi albo mogą mieć inną specjalizację, więc nie wszyscy mają ten sam zestaw umiejętności.

Mamy więc lokalizacje gabinetów i mamy sprzęt. Te dwie encje krzyżują się, ale są raczej niezależne; gabinet z danym sprzętem nie ma żadnego związku z tym, czy lekarz potrafi z tego sprzętu korzystać. Próba utworzenia tego modelu danych przy wykorzystaniu sześciu tabel została przedstawiona na rysunku 1.11.

Zauważ, że są trzy tabele bazowe: Doctors (lekarze), Equipment (sprzęt) i Offices (biura) oraz tabela łącząca dla każdej z możliwych par DoctorEquipment (sprzęt lekarza) dla {Doctors, Equipment}, OfficeEquipment (sprzęt w gabinecie) dla {Offices, Equipment} i DoctorSchedule (harmonogram lekarza) dla {Doctors, Offices} wraz z referencją Equipment wynikającą z gabinetu. Jeżeli zatem otwarty zostanie nowy gabinet, do istniejącego gabinetu zostanie dodany nowy sprzęt lub lekarz zdobędzie nowe kwalifikacje, będziemy mogli wprowadzać zmiany niezależnie i unikniemy anomalii danych dla każdej z par. Istnieje natomiast ryzyko powstawania anomalii w tabeli DoctorSchedule. Możliwe jest utworzenie pary lekarza i gabinetu, w której albo lekarz nie posiada wykształcenia do korzystania ze sprzętu, albo gabinet nie posiada odpowiedniego sprzętu. Jest to problematyczne i tym samym łamie zasady piątej postaci normalnej. Aby rozwiązać ten problem, musimy zmienić model danych zgodnie z rysunkiem 1.12.

Rysunek 1.11. Diagram schematu dla bazy lekarzy, sprzętu i harmonogramowania gabinetów

Rysunek 1.12. Poprawiony schemat bazy lekarzy, sprzętu i harmonogramowania gabinetów

Zauważ, że tabela DoctorSchedule (harmonogram lekarza) ma dwa klucze obce nakładające się na kolumnę EquipmentID (identyfikator sprzętu). Te dwa więzy klucza obcego zapewniają, że dla dowolnego sprzętu może zostać wybrana tylko poprawna kombinacja lekarza i gabinetu, możemy więc pominąć dbającą o to logikę aplikacji, a jednocześnie nie ma ryzyka wystąpienia anomalii danych.

Należy zauważyć, że gdybyśmy nie wymagali kolumny EquipmentID w tabeli DoctorSchedule, schemat z rysunku 1.11 byłby już w 5NF. Jeżeli więc chcielibyśmy tylko przypisać lekarza do gabinetu, nie określając, czy w ramach harmonogramu lekarz przypisany jest również do sprzętu, schemat z rysunku 1.11 byłby wystarczający.

Kolejną ważną rzeczą, na którą należy zwrócić uwagę, jest wykorzystanie kluczy złożonych. Gdybyśmy w tabelach łączących OfficeEquipment i DoctorTraining wykorzystali klucze sztuczne, pominielibyśmy EquipmentID i wówczas model z rysunku 1.12 nie byłby możliwy. Jeżeli więc domyślnie wykorzystujesz klucze sztuczne, musisz się szczególnie uważnie przyglądać, czy przypadkiem nie powodują one ukrycia istotnych informacji. Zwracaj uwagę na wszystkie klucze obce w relacjach „wiele do wielu” i analizuj je pod kątem ich wpływu na relacje.

Dekompozycja bezstratna to metoda, którą możesz wykorzystać do analizy zgodności z wyższymi postaciami normalnymi. Niezależnie od tego, jak dużą masz tabelę, powinieneś rozłożyć część kolumn, jak gdybyś wykonał SELECT DISTINCT na podzbiorniku, a następnie sprawdzić, czy wyniki mogą być połączone z powrotem z tabelą macierzystą przy wykorzystaniu LEFT OUTER JOIN i czy zwracają te same wyniki. Jeżeli rozłożone tabele po złączeniu nie tracą informacji, będziesz wiedzieć, że oryginalna tabela pogwałca jakieś zasady wyższych postaci normalnych i że wymaga dalszej analizy, czy nie spowoduje to wystąpienia anomalii danych. Tabela 1.5 przedstawia zdekomponowane dane z tabeli 1.3.

Tabela 1.5. Dekompozycja tabeli 1.3

Salesperson	Manufacturer
Jay Ajurap	Acme
Jay Ajurap	Ace
Sheila Nyu	A-Z Inc.

Manufacturer	Product
Acme	Slicer
Acme	Dicer
Ace	Dicer
Ace	Whomper
A-Z Inc.	Slicer
A-Z Inc.	Whomper

Jeżeli wrócisz do przykładów, które wykorzystaliśmy do przedstawienia łamania reguł 4NF i 5NF, zobaczysz, że gdybyśmy z tabeli 1.3 zabrali jeden rekord, złączenie pomiędzy tabelami SalespeopleManufacturers i ManufacturerProducts byłoby „stratne”, ponieważ złączenie tabel z tabeli 1.5 nie zgadzałoby się ze zmodyfikowaną tabelą 1.3. W takim przypadku zmodyfikowana tabela 1.3

nie naruszałaby już reguły 4NF. Podobnie, gdyby w tabeli DoctorSchedule nie było kolumny EquipmentID, znów mielibyśmy straty, czyli reguły 5NF nie byłyby naruszone². Zauważ, że analiza zakłada, iż w tabelach mamy na tyle danych, aby można było ustalić, czy dekompozycja będzie bezstratna.

Do zapamiętania

- Wyższe postacie normalne prawdopodobnie są już osiągnięte w większości modeli danych. Musisz zatem uważać na sytuacje, gdzie wyższe postacie normalne są jawnie pogwałcone. Jest to bardziej prawdopodobne w tabelach posiadających klucze złożone lub biorących udział w kilku relacjach „wiele do wielu”.
- Czwarta postać normalna może być pogwałcona w przypadku, gdy wszystkie możliwe kombinacje dwóch niepowiązanych atrybutów encji muszą być wymienione dla tej encji.
- Piąta postać normalna ma zapewnić, że wszystkie złączane zależności są pochodnymi kluczy kandydujących. Oznacza to, że powinieneś być w stanie ograniczyć zbiór poprawnych wartości klucza kandydującego na podstawie indywidualnych elementów. Może to mieć miejsce tylko wtedy, gdy klucz jest złożony.
- Szósta postać normalna sprowadza się do redukcji relacji do posiadającej tylko jeden atrybut niebędący kluczem. Tym samym owocuje znacznym wzrostem liczby tabel, ale sprawia, że nigdy nie ma konieczności definiowania kolumny przyjmującej wartości NULL.
- Testowanie dekompozycji bezstratnej może być efektywnym narzędziem pozwalającym wykryć, czy tabele naruszają zasady wyższych postaci normalnych.

Zagadnienie 9: Wykorzystanie denormalizacji w magazynach danych

W środowisku twórców oprogramowania wciąż jest podkreślana waga normalizowania tabel. Tabele znormalizowane są zazwyczaj mniejsze i zajmują mniej miejsca niż tabele nieznormalizowane. Ponieważ dane są podzielone na wiele tabel, wydajność zazwyczaj jest wyższa, ponieważ tabele są na tyle małe, aby zmieścić się w buforze. Ponieważ dane są zlokalizowane w jednym miejscu, operacje aktualizacji i wstawiania są szybkie. Ponieważ dane nie są zduplikowane, zapotrzebowanie na ciężkie operacje GROUP BY lub DISTINCT w zapytaniach jest mniejsze.

---

² Jeżeli wszystkie pola schematu z rysunku 1.12 byłyby oznaczone jako nieprzyjmujące wartości NULL, schemat byłby w 6NF.

Te argumenty są poprawne, ponieważ aplikacje zazwyczaj intensywnie zapisują dane, a obciążenie bazy operacjami zapisu jest większe niż operacjami odczytu. W przypadku magazynów danych jest jednak inaczej: pomiędzy operacjami ładowania danych może nie być w ogóle operacji zapisu, ale nawet jeżeli będą, obciążenie tymi operacjami jest zazwyczaj znacznie mniejsze niż operacjami odczytu. Problem z w pełni znormalizowanymi danymi jest taki, że wymagają one złączeń pomiędzy tabelami. Im więcej złączeń, tym trudniej optymalizatorowi znaleźć najlepszy możliwy plan zapytania, co może mieć negatywny wpływ na wydajność odczytu.

Zdenormalizowane bazy danych dobrze radzą sobie z intensywnymi operacjami odczytu, ponieważ dane znajdują się w mniejszej liczbie tabel, a potrzeba złączania tabel jest mniejsza lub zupełnie nie istnieje. Pojedyncza tabela ze wszystkimi wymaganymi danymi pozwala również na znacznie wydajniejsze wykorzystanie indeksów. Jeżeli kolumny zostaną poprawnie zaindeksowane, wyniki mogą być szybko filtrowane i sortowane z wykorzystaniem tych indeksów bez konieczności odczytu danych bezpośrednio z tabeli. Ponieważ zapisy nie są częste, nie ma obawy, że zbyt wiele indeksów wpłynie negatywnie na szybkość zapisu. Możesz, jeżeli to konieczne, zaindeksować każdą kolumnę w tabeli, co drastycznie przyspieszy operacje filtrowania i sortowania.

Aby efektywnie zdenormalizować dane, musisz dobrze rozumieć same dane oraz to, jak zazwyczaj będą one wykorzystywane.

Jednym z najprostszych typów denormalizacji jest replikacja pól identyfikatorów w tabelach w celu uniknięcia złączeń. Na przykład znormalizowana baza danych może mieć kolumnę `EmployeeID` (identyfikator pracownika) jako klucz obcy w tabeli `Customers` (klienci), tak aby możliwe było połączenie klientów z ich opiekunami. Jeżeli istnieje potrzeba raportowania faktur wraz z opiekunami konta, będziesz musiał złączyć trzy tabele: `Invoices` (faktury), `Customers` (klienci) i `Employees` (pracownicy). Możesz jednak osiągnąć ten sam cel, jeżeli zreplikujesz kolumnę `EmployeeID` w tabeli `Invoices`. Teraz musisz złączyć jedynie tabele `Invoices` i `Employees`. Oczywiście nie byłoby żadnego zysku z tej operacji, jeżeli potrzebowałbyś również danych z tabeli `Customers`.

Taką denormalizację można posunąć o krok dalej. Na przykład jeżeli wiesz, że w magazynie informacje o fakturach często będą wyszukiwane za pośrednictwem nazwy klienta, opłacalne może być przechowywanie w tabeli `Invoices` (faktury) nie tylko identyfikatora klienta (`CustomerID`), ale również jego nazwy, a także utworzenie dla niej indeksu. Tak, narusza to reguły normalizacji, ponieważ będziesz przechowywał informacje o wielu podmiotach (fakturach i klientach) w jednej tabeli, a nazwę klienta będziesz powtarzał w wielu rekordach. Należy jednak pamiętać, że głównym celem posiadania magazynów danych jest udostępnianie informacji w sposób łatwy i szybki. Uniknięcie złączenia w celu pobrania nazwy klienta pozwala zaoszczędzić wiele wartościowych zasobów.

Innym powszechnym podejściem jest dodanie kolumn pomocniczych do innych tabel. Może to nie tylko poprawić wydajność, ale również pomóc w zachowaniu historii. W pełni znormalizowany schemat zazwyczaj zawiera jedynie aktualny stan. W tabeli Customers (klienci) przechowywany jest tylko aktualny adres klienta. Jeżeli klient się przeprowadzi, adres zmieniany jest w tym jedynym rekordzie. Przez to wydrukowanie identycznej kopii faktury w późniejszym czasie może okazać się niemożliwe bez zachowania historii dotyczącej adresów klienta. Jeżeli jednak w tabeli Invoices (faktury) zachowasz kopię adresu klienta z momentu wystawienia faktury, wszystko stanie się prostsze.

Przechowywanie wartości wyliczonych lub pochodnych jest kolejną powszechną techniką denormalizacji. Zapisanie całkowitej sumy w tabeli Invoices (faktury) zamiast podliczania wszystkich poszczególnych rekordów z tabeli InvoiceDetails (szczegóły faktury) nie tylko redukuje liczbę tabel, które trzeba odpytać, ale również eliminuje konieczność wykonywania powtarzających się obliczeń. Kolejna zaleta przechowywania przetworzonych wartości uwidacznia się, gdy jest kilka możliwych sposobów na wykonanie obliczenia. Gdy wartość zostanie zapisana w tabeli, wszystkie zapytania zakończone zostaną tym samym wynikiem.

Kolejna opcja jest związana z wykorzystaniem powtarzających się grup. Jeżeli częstym wymogiem jest porównanie wydajności w kolejnych miesiącach, to zapisanie wszystkich 12 miesięcy w jednym rekordzie redukuje liczbę rekordów, które muszą zostać pobrane.

Pamiętaj, że wymagania co do tego, jak pobierane i przeglądane są dane w magazynie, są różne. Ralph Kimball, ekspert z dziedziny magazynów danych, opisuje trzy najważniejsze cechy magazynów danych jako drażenie w dół, drażenie w poprzek i czas obsługi³. Mówi o „tabelach faktów” jako o „fundamentalnej mierze przedsiębiorstwa” i „ostatecznym celu większości zapytań w magazynie danych”, ale podkreśla również, że tylko w przypadku, gdy „zostały utworzone, aby odzwierciedlać ważne priorytety biznesowe, zostały dokładnie przetestowane i otoczone wymiarami dającymi wiele możliwości ograniczania i grupowania”⁴.

Kimball opisuje trzy następujące typy tabel faktów:

1. Tabele faktów transakcji, odpowiadające miarom zebranych w danej chwili.
2. Tabele faktów z okresową migawką, podsumowujące aktywność w trakcie lub na końcu określonego okresu, na przykład okresu raportowania finansowego.
3. Tabele faktów akumulujące migawki, raportujące możliwe do przewidzenia procesy z dokładnie określonym początkiem i końcem, takie jak przetwarzanie zamówień, przetwarzanie żądań, rozwiązywanie zgłoszeń serwisowych i podania o przyjęcie na uniwersytet.

³ www.kimballgroup.com/2003/03/the-soul-of-the-data-warehouse-part-one-drilling-down/

⁴ www.kimballgroup.com/2008/11/fact-tables/

Kolejną ważną koncepcją wprowadzoną przez Kimballa jest ta o wolno zmieniających się wymiarach. Jak to ujął, większość najważniejszych miar przechowywanych w tabelach faktów zawiera stemple czasowe i klucze obce łączące je do wymiarów z datami, ale efektów czasu jest więcej niż tylko stemple czasowe oparte na aktywności. Wszystkie inne wymiary połączone z tabelą faktów, włączając w to tak fundamentalne jak klient, produkt, usługa, zasady, lokalizacja czy pracownik, również są naznaczone upływem czasu. Czasami zmiana opisu jest po prostu poprawą błędu, ale może również oznaczać prawdziwą zmianę w czasie opisu danego składnika miary, np. klienta czy produktu. Ponieważ te zmiany występują znacznie rzadziej niż w przypadku miar z tabel faktów, określane są mianem wolno zmieniających się miar (SCD — ang. *slowly changing dimensions*)⁵. Zrozumienie tych koncepcji jest kluczowe podczas tworzenia wydajnych i efektywnych magazynów danych.

Jeżeli postanowisz denormalizować dane, dokładnie udokumentuj tę denormalizację. Opisz szczegółowo logikę stojącą za denormalizacją oraz kroki, jakie podjąłeś. Jeżeli Twoja organizacja będzie chciała w przyszłości znormalizować dane, ta dokumentacja posłuży osobom, które będą musiały wykonać tę pracę.

Do zapamiętania

- Zdecyduj, jakie dane zduplikujesz i dlaczego.
- Zaplanuj, jak synchronizować dane.
- Zrefaktoryzuj zapytania, tak aby wykorzystywały zdenormalizowane pola.

---

⁵ www.kimballgroup.com/2008/08/slowly-changing-dimensions/

Skorowidz

3NF, 51

A

administrator bazy danych, 61
agregacja, 143, 146
  ruchoma, 176
  strumieniowa, 222
algebra relacyjna, 111
aliasy nazw kolumn, 93
analizator
  tabel, 100
  zapytań, 164, 203
analizowanie metadanych, 203
atrybuty, 37

B

baza danych, 23
  sprzedaży, 45, 53
  zamówień, 48
błędy zaokrąglania, 136

C

CTE, Common Table Expression, 156,
  193, 231, 248
CTE rekurencyjne, 197, 199
czwarta postać normalna, 57

D

dane
  „atomowe”, 37
  hierarchiczne, 279
  nieznormalizowane, 53, 104

wrażliwe, 94
  wyliczeniowe, 40
daty, 264
DBA, Data Base Administrator, 61
definicja
  indeksu, 221
  widoku, 94
definiowanie kluczy obcych, 44, 47
dekompozycja, 57
  tabeli, 56
denormalizacja, 57
diagram Access Plan Diagram, 205
DML, Data Manipulation Language, 74
domknięcie, 287
dostosowanie danych, 94
działanie planu zapytania, 218
dzielenie, 116
  danych, 129
  danych na tabele, 33
  produktów, 131

E

eksport danych, 94
ETL, Extract, Transform, Load, 97

F

FIFO, First In, First Out, 251
filtrowanie, 70, 111, 140
  sekwencji liczb, 248
  zakresu dat, 132
funkcja, 41, 294–310
  AVG(), 144
  CalculateAge(), 89
  CONCAT(), 39, 246

funkcja

COUNT(), 144, 162, 165, 168–171
 CURRENT_DATE(), 293
 CURRENT_TIME(), 293
 CURRENT_TIMESTAMP(), 293
 DENSE_RANK(), 176
 ISNULL(), 138
 LAG(), 178
 LEAD(), 178
 MAX(), 144, 161
 MIN(), 144, 161
 RANK(), 172–175, 234
 ROUND(), 233
 ROW_NUMBER(), 172, 174, 253
 STDDEV_POP(), 144
 STDDEV_SAMP(), 144
 SUM(), 144, 172
 VAR_POP(), 144
 VAR_SAMP(), 144

funkcje

agregujące, 94, 144
 deterministyczne, 42
 okna, 171, 174, 249
 SQL, 85
 zwracające tabele, 249

G

generowanie

rekordów, 245, 254
 sum, 274
 wartości, 257

graficzny plan zapytania, 207

I

IBM DB2, 62, 293

funkcje, 294, 295, 296, 297
 operacje arytmetyczne, 294
 typy danych, 293

iloczyn kartezjański, 115, 227

import danych, 94

indeks, 61, 221

częściowy, 78
 filtrowany, 78–80
 typu UNIQUE, 62

indeksowanie

dat, 268

kolumn wyliczanych

wymagania deterministyczne, 87
 wymagania dokładności, 87

wymagania opcji, 87

wymagania posiadania, 87

wymagania typu danych, 87

tabeli DimDate, 268

integralność

danych, 81

referencyjna, RI, 29, 44, 76

J

język DML, 74

K

klastrowanie danych, 71

klastrowe skanowanie indeksu, 221

klauzula, *Patrz słowo kluczowe*

klucz

główny, 27, 81

obcy, 44, 47, 81, 280

rejestr, 206

kod DDL, 265

kolejka FIFO, 251

kolumny wyliczeniowe, 44

kombinacja

produktów, 238

rekordów, 227

kompatybilność, 94

konkatenacja, 39

konwertowanie wartości, 258, 262

kryteria, 124

złożone, 125

kwantyle, 230

L

lista

tabel bez klucza, 215

tabel i widoków, 214

więzów integralności, 214

listowanie danych, 133–135

Ł

łączenie

rekordów, 235

tabel, 93

tabeli kalkulacyjnej, 260, 263

M

manipulacja danymi, 93
 metadane, 203
   analiza, 203
   pobieranie, 203, 213
 Microsoft Access, 63, 77, 297
   funkcje, 298, 299
   operacje arytmetyczne, 297
   typy danych, 297
 Microsoft SQL Server, 64, 299
   funkcje, 301, 302
   operacje arytmetyczne, 300
   typy danych, 299
 model
   listy graniczenia, 282
   relacyjny, 27
   zagnieżdżonych zbiorów, 285
 MySQL, 302
   funkcje, 304, 305, 306
   operacje arytmetyczne, 303
   typy danych, 302

N

nadmiarowe przechowywanie danych, 31
 nadmiarowość danych, 76
 niejednoznaczne złączenie zewnętrzne, 167
 niespójne dane, 28
 nieznormalizowane dane, 105
 normalizacja, 31, 92, 105
 numery wierszy, 174

O

obliczanie
   kwintyli, 232
   sum, 276
   wartości, 273
 obliczenia na datach, 264
 obracanie tabeli, 272
 ochrona wrażliwych danych, 94
 odszukiwanie
   przodków węzła, 290
   węzłów bez potomków, 290
   węzłów nadrzędnych, 286
   węzłów potomnych, 286, 290
 odwracanie sum, 275
 ograniczanie
   dostępu do danych, 96
   liczby rekordów wynikowych, 84
 ograniczenie UNIQUE, 85

opcja

ANALYZE, 211
 ANSI_NULLS, 87
 BUFFERS, 211
 COSTS, 211
 ENABLE QUERY OPTIMIZATION, 101
 EXCLUDE NULL KEYS, 63
 FORMAT, 211
 Ignore Nulls, 63
 NOT NULL, 81
 Primary, Unique, 63
 TIMING, 211
 UNIQUE, 81
 VERBOSE, 211
 WITH DISALLOW NULL, 64

opcje wiązania, 177

operacja Clustered Index Scan, 222

operacje

arytmetyczne, 294, 297, 300, 303,
   307, 309
 przeszukania indeksu, 220
 sprawdzenia klucza, 220

operator

EXISTS, 118, 201
 NOT IN, 118

operatory porównania, 161

optymalizacja zapytań, 268

Oracle, 65, 307

funkcje, 307, 308
 operacje arytmetyczne, 307
 typy danych, 307

P

piąta postać normalna, 54, 57

plan zapytania, 218

dla rekordów w indeksie, 223
 IBM DB2, 204
 Microsoft Access, 205
 Microsoft SQL Server, 207
 MySQL, 208
 Oracle, 208
 PostgreSQL, 211
 ze sprawdzeniem klucza, 220

pliki .reg, 206

pobieranie

listy tabel, 215
 metadanych, 203, 213
 planu zapytania, 205, 207
 węzłów nadrzędnych, 284
 węzłów potomnych, 284

podsumowania, 104

podzapytanie, 157, 164, 183
 nieskorelowane, 188, 189, 193
 skalarne, 183, 187
 skorelowane, 191, 193
 tabelaryczne, 183
 tabelaryczne z jedną kolumną, 186

polecenie, *Patrz także* słowo kluczowe
 CONNECT BY, 280
 COUNT(*), 163
 CREATE VIEW, 216
 DDL, 270
 DESCRIBE, 217
 DLL, 271
 EXPLAIN PLAN FOR, 204
 INTERSECT, 114
 GROUP BY, 112, 144–152, 161, 172, 258
 REFRESH IMMEDIATE, 101
 ROLLUP, 146
 SELECT, 74, 137, 144, 150, 157, 183
 SHOW, 217
 UPDATE, 74

PostgreSQL, 66, 309
 funkcje, 309, 310
 operacje arytmetyczne, 309
 typy danych, 309

powtarzające się grupy, 34
 poziomy złączeń, 281

predykat, 120
 EXISTS, 27, 184, 193
 HAVING, 120, 144, 149, 157, 165, 187

predykaty typu sargable, 136

program
 Data Studio, 205
 pgAdmin, 212

projektowanie
 indeksów, 61
 modelu danych, 27
 tabel kalkulacyjnych, 262
 tabeli, 39

przechowywanie danych
 podsumowujących, 104
 wyliczeniowych, 40

przecięcie, 113

przestawianie
 grup, 99
 nieznormalizowanych danych, 104

R

ranking rekordów, 174, 230
 rejestr systemu, 206

rekordy
 preferowane, 239
 z wartością NULL, 245

rekurencyjne CTE, 197, 199

relacja, 37
 „jeden do jednego”, 49
 „jeden do wielu”, 35

relacje między tabelami, 33, 48, 50

RI, referential integrity, 29

rozpoznanie dialektu SQL, 83

różnica, 116

rzutowanie, 112

S

schemat INFORMATION_SCHEMA, 218

sekwencjonowanie, 249

selekcja, 112

skanowanie
 indeksów, 66
 tabel, 66

skorelowane zapytanie NOT EXISTS, 223

skrypt, 266

słowo kluczowe
 ALL, 36
 BETWEEN, 134
 CASE, 120–122, 170, 232
 CAST, 134
 CONNECT BY, 280
 CUBE, 146
 DEFAULT, 82
 DETERMINISTIC, 89
 DISTINCT, 127, 131, 132, 168
 DIVIDE, 132
 ELSE, 238
 EXCEPT, 116, 117
 EXISTS, 127, 184, 193
 EXPLAIN, 208, 211
 FROM, 141, 144, 228
 GROUP BY, 112, 144–152, 161, 172, 258
 GROUPING SETS, 146, 147
 HAVING, 120, 144, 149, 157, 165, 187
 IMMUTABLE, 89
 IN, 200, 229
 INTERSECT, 117
 LIKE, 37
 MINUS, 117

ON UPDATE CASCADE, 46
 ORDER BY, 73, 80, 108, 145, 149,
 158, 174
 OVER, 172, 174
 PARTITION BY, 172, 174, 175
 RANGE, 179
 REFRESH IMMEDIATE, 101
 ROLLUP, 146
 ROWS, 179
 SELECT, 74, 137, 144, 150, 157, 183
 UNION, 105, 115, 150
 WHERE, 70, 72, 74, 144, 149, 152,
 157
 sortowanie, 108
 danych wynikowych, 83
 sprawdzanie zliczeń, 168
 SQL, Structured Query Language, 19
 system SZBD, 86
 szósta postać normalna, 57

Ś

ścieżka zmaterializowana, 285, 287

T

tabela
 Appointments, 272
 DimDate, 267
 tabelaryczny plan zapytania, 208
 tabele
 bez klucza głównego, 215
 kalendarza spotkań, 270
 kalkulacyjne, 245, 249, 254, 257, 272
 pomocnicze, 204
 z datami, 264, 268, 271
 z podsumowaniem, 101
 trzecia postać normalna, 51
 tworzenie
 funkcji, 41
 indeksów, 66
 kombinacji, 238
 numerów wierszy, 174
 planu zapytania, 209
 relacji pomiędzy tabelami, 50
 ruchomej agregacji, 176
 tabeli, 38, 41, 46
 kalendarza spotkań, 270
 podsumowującej, 102
 pomocniczej, 204
 widoków, 94
 widoku zmaterializowanego, 102

wydajnych zapytań, 199
 typ danych BOOLEAN, 84
 typy danych, 293, 297, 299, 302,
 307, 309

U

UDT, user-defined type, 79
 unia, 115
 upraszczanie zapytania, 194
 użycie indeksu filtrowanego, 78

W

wartości
 domyślne, 76
 maksymalne, 157
 minimalne, 157
 wyliczane, 86
 wartość
 NULL, 62, 142, 185, 245
 PIPES_AS_CONCAT, 246
 warunek wyszukiwania, 120
 węzły
 nadrzędne, 284
 potomne, 284, 290
 widok, 91, 93
 do listowania produktów, 131
 INFORMATION_SCHEMA, 215, 218
 TABLE_CONSTRAINTS, 214
 widoki normalizujące zdenormalizowane
 dane, 92
 więzy integralności, 76, 81, 214
 włączanie klucza rejestru, 206
 wspólne wyrażenia tabelaryczne, 156,
 193, 199
 wsteczna kompatybilność, 94
 wyjątek ambiguous outer join, 167
 wykorzystanie
 rekurencyjnych CTE, 197
 widoków, 93
 wyrażenie
 CTE, 248
 CTE Buys, 253
 wartościowe, 120
 wyszukiwanie
 danych, 111
 niepasujących rekordów, 117
 z maską, 137
 zaawansowane, 287

wyświetlanie
kategorii, 239
liczby rekordów, 239
wyzwalacz, 74

Z

zagnieżdżone zbiory, 282, 285
zakładka
  Explain, 212
  planu wykonania, 210
zależność funkcyjna, 150
zapytania wydajne, 199

zapytanie
  nie-sargable, 138, 139
  normalizujące dane, 36
  NOT EXISTS, 223
  sargable, 138
  SELECT, 34
  UNION, 36, 104
zdenormalizowane bazy danych, 58, 92
złączenia kartezjańskie, 115
złączenie, 112
  CROSS JOIN, 115, 232
  INNER JOIN, 112, 114, 124, 168
  JOIN, 70
  LEFT JOIN, 119, 159, 161, 201, 230
  OUTER JOIN, 113, 116, 162

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Bazy danych umożliwiają bezpieczne przechowywanie i użytkowanie danych; dobrze napisane, pracują szybko i wydajnie. Najlepsze relacyjne bazy danych są nierozłącznie związane z SQL, zatem aby profesjonalnie do nich podejść, trzeba dobrze opanować ten język. SQL może wydawać się trudny i złożony, a co więcej, dla poszczególnych baz istnieją specyficzne dialekty SQL — tak czy owak, wspaniałe zalety najlepszych baz danych dostępne są tylko dla tych, którzy opanują sztukę pisania efektywnego kodu SQL.

Niniejsza książka jest świetnym kompendium przeznaczonym dla osób z podstawową znajomością SQL-a. Dzięki niej poznasz najlepsze współczesne techniki pisania w tym języku. Każdą z nich poparto realistycznymi (i przydatnymi!) przykładami. Innymi słowy, znajdziesz tu zrozumiale objaśnione sztuczki ekspertów i mnóstwo użytecznego kodu. Poza zagadnieniami składni omówiono tematykę optymalizacji projektu bazy, a także zarządzania hierarchiami i metadanymi. Wyjątkowość tej książki polega na tym, że zawarty w niej materiał bez trudu zastosujesz do baz: IBM DB2, Microsoft Access, Microsoft SQL Server, MySQL, Oracle Database czy PostgreSQL.

Spśród 61 zagadnień ujętych w książce warto wspomnieć o:

- zasadach projektowania modelu danych
- sposobach na efektywne wykorzystanie indeksów i więzów integralności
- metodach szybkiego wyszukiwania danych z zastosowaniem algebry relacyjnej
- stosowaniu podzapytań i złączeń
- tajnikach tabel kalkulacyjnych
- zbiorach zagnieżdżonych i domknięciach podległości

John L. Viescas — zajmuje się bazami danych od ponad 45 lat. Rozwiązywał problemy baz Access i SQL Server w firmach każdej wielkości. W Applied Data Research prowadził zespół rozwijający systemy bazodanowe IBM dla komputerów mainframe.

Douglas J. Steele — od ponad 40 lat specjalizuje się w bazach danych i modelowaniu danych. Przez 17 lat otrzymywał tytuł MVP nadawany przez Microsoft.

Ben G. Clothier — MVP od 2009 roku, jest architektem rozwiązań w znanej firmie programistycznej IT Impact.

Wszyscy trzej są autorami i współautorami cenionych książek o bazach danych.

**Przekonaj się,
jak szybki i wydajny
może być Twój kod SQL!**

księgarnia internetowa

<http://helion.pl>

zamówienia telefoniczne

0 801 339900

0 601 339900

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
<http://helion.pl>

Sprawdź najnowsze promocje:
🔗 <http://helion.pl/promocje>
Książki najchętniej czytane:
🔗 <http://helion.pl/bestsellery>
Zamów informacje o nowościach:
🔗 <http://helion.pl/nowosci>

Informatyka w najlepszym wydaniu

sięgnij po WIĘCEJ

KOD KORZYŚCI

ISBN 978-83-283-3563-9

9 788328 335639

cena: 59,00 zł